

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.411.003.01.2020

Pani
Agata Bucko-Serafin
Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ul. Wita Stwosza 2, 40-036 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/20/003 – Zamykanie gminnych składowisk odpadów komunalnych oraz rekultywacja terenów
poskładowiskowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska ¹ , ul. Wita Stwosza 2, 40-36 Katowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agata Bucko-Serafin, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska ² , od 10 lipca 2018 r. do nadal. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Tadeusz Sadowski, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 2 maja 2016 r. do 9 lipca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania nadzorcze nad zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych oraz monitoringiem zamkniętych składowisk tych odpadów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2020, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Anna Loppe, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/152/2020 z 16 czerwca 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

¹ Zwany dalej „WIOŚ” lub „Inspektorat”.

² Zwany dalej „Wojewódzkim Inspektorem” lub „ŚWIOŚ”.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

WIOŚ podejmował prawidłowe działania nadzorcze nad podmiotami zarządzającymi zamkniętymi lub będącymi w trakcie procesu zamykania składowiskami odpadów komunalnych, w tym m.in.: przeprowadzał kontrole planowe, interwencyjne i dokumentacyjne, wydawał zarządzenia pokontrolne i monitorował ich realizację, podejmował współpracę z innymi organami i podmiotami, których kompetencje wiązały się z działalnością składowisk odpadów komunalnych, wydawał decyzje administracyjne, nakładał administracyjne kary administracyjne, wymierzał grzywny w postępowaniu mandatowym. Inspektorat prowadził rzetelnie wykaz znajdujących się na terenie województwa śląskiego funkcjonujących składowisk odpadów oraz ewidencję zamkniętych i będących w trakcie procesu zamykania składowisk odpadów komunalnych.

NIK ocenia pozytywnie działania WIOŚ związane z nadzorem nad poddanymi szczegółowym badaniom NIK trzema składowiskami odpadów komunalnych, co w szczególności odnosi się do składowiska w Pyskowicach. Podczas wielu kontroli przeprowadzonych na terenie tego składowiska⁵ Inspektorat stwierdził liczne nieprawidłowości, będące następstwem niewłaściwej eksploatacji tego obiektu. WIOŚ podejmował zgodne z posiadanymi kompetencjami działania, w tym pokontrolne, tj. wydawał zarządzenia pokontrolne, nakładał grzywny, wydał decyzję nakładającą karę pieniężną na podmiot zarządzający składowiskiem, kierował wystąpienia i zawiadomienia do właściwych organów, którym przekazywał informacje o nieprawidłowościach, stwierdzonych w ramach prowadzonych kontroli.

W wyniku kontroli NIK stwierdzono nieprawidłowość polegającą na przeprowadzeniu przez WIOŚ, nie w pełni rzetelnie, kontroli dokumentacyjnej⁶ wyników monitoringu składowiska odpadów w Wilkowicach za 2016 r. W adnotacji z tej kontroli, nie wskazano bowiem, że wyniki monitoringu nie obejmowały badań wód odciekowych i pomiaru hałasu - w zakresie jaki był wymagany decyzją Marszałka Województwa Śląskiego⁷ o zgodzie na zamknięcie składowiska.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania nadzorcze nad zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych oraz monitoringiem zamkniętych składowisk tych odpadów

1.1 Skala realizowanych zadań w zakresie zamykania składowisk

Opis stanu
faktycznego

1.1.1 Według stanu na 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa śląskiego znajdowały się 33 funkcjonujące składowiska odpadów, w tym obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych:

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ W latach 2014-2020.

⁶ „Adnotacja z kontroli dokumentacyjnej” nr BIB D161/2017 z 6 kwietnia 2017 r.

⁷ Zwany dalej „Marszałkiem”.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

- 18 składowisk odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne⁹. Jedenaście składowisk odpadów komunalnych posiadało również kwatery zamknięte lub zamykane¹⁰. Według stanu na 30 czerwca 2020 r. jedno spośród ww. składowisk komunalnych już nie funkcjonowało, tj. składowisko odpadów komunalnych w Zabrze przy ul. Cmentarnej,
- sześć składowisk odpadów przemysłowych innych niż niebezpieczne i obojętne¹¹,
- sześć składowisk odpadów niebezpiecznych (bez azbestu)¹²,
- jedno składowisko odpadów niebezpiecznych, na którym składowane były odpady azbestowe¹³,
- dwa obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych - składowiska górnicze¹⁴.

Według stanu na 30 czerwca 2020 r. trzy spośród ww. składowisk odpadów (innych, niż komunalne) już nie funkcjonowały: składowisko odpadów poneutralizacyjnych w Smolnicy (Sośnicowice)¹⁵, składowisko odpadów azbestowych w Dąbrowie Górniczej¹⁶ oraz wylewisko szlamów pochodzących z mokrego oczyszczania gazu wielkopieczowego, ul. Stalowa w Rudzie Śląskiej¹⁷. W okresie od 31 grudnia 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. nie powstały na terenie województwa śląskiego nowe składowiska odpadów.

(akta kontroli str. 54-57)

1.1.2 Według stanu na 31 grudnia 2017 r. na terenie województwa śląskiego znajdowały się 32 zamknięte/będące w trakcie procesu zamykania i rekultywacji składowiska odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne, w tym 29 z nich zostało zamkniętych/było w trakcie procesu zamykania na wniosek podmiotu zarządzającego składowiskiem¹⁸, dwa składowiska zostały zamknięte

⁹ Składowiska odpadów w: Bielsko-Białej, Żywcu, Bytomiu, Gliwicach, Jastrzębiu Zdroju, Katowicach, Łaziskach Górnych, Tworzkowie, Raciborzu, Knurowie, Sosnowcu, Świętochłowicach, Tychach, Rybniku, Zabrze, Sobuczynie, Zawierciu i Lipiu Śląskim. Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Confenco-Poland Sp. z o.o. w Jastrzębiu Zdroju, Składowisko odpadów komunalnych w Sosnowcu przy ul. Grenadierów miało również wydzieloną kwaterę na odpady niebezpieczne zawierające azbest. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świętochłowicach z wydzieloną kwaterą na odpady niebezpieczne zawierające azbest i kwarerą na odpady przemysłowe inne niż niebezpieczne, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie posiadało wydzielony sektor III dla składowania odpadów zawierających azbest.

¹⁰ Sektor II składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bielsko-Białej, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bytomiu, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Confenco-Poland Sp. z o.o. w Jastrzębiu Zdroju, Składowisko odpadów komunalnych w Katowicach przy ul. Żwirowej, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, Składowisko odpadów komunalnych w Sosnowcu przy ul. Grenadierów, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świętochłowicach, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rybniku, Składowisko odpadów w Sobuczynie, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Kobyłarz II w Zawierciu oraz Składowisko odpadów w Lipiu Śląskim (gmina Pawonków).

¹¹ Składowisko gipsu z neutralizacji elektrolitu w Bytomiu, Składowisko odpadów ebonitowych w Piekarach Śląskich, Składowisko odpadów przemysłowych w Dąbrowie Górniczej przy ul. Koksowniczej 1 (posiadało także wydzieloną kwaterę do składowania odpadów niebezpiecznych – azbestowych), kwatery nr 4, 5 i 6 składowiska odpadów paleniskowych nr 1 w Łaziskach Górnych, Składowisko odpadów paleniskowych w Gardawicach i Składowisko odpadów pokoagulacyjnych i poneutralizacyjnych wchodzące w skład Zespołu Składowisk Przemysłowych w Tychach.

¹² Składowisko odpadów niebezpiecznych w Boronowie, Składowisko żużli hutniczych z wytopu ołowiu w Piekarach Śląskich, Składowisko odpadów niebezpiecznych Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim, Czynne wylewisko szlamów pochodzących z mokrego oczyszczania gazu wielkopieczowego w Rudzie Śląskiej, Centralne Składowisko Odpadów byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach i Składowisko odpadów poneutralizacyjnych w Smolnicy (Sośnicowice).

¹³ Składowisko odpadów azbestowych w Dąbrowie Górniczej.

¹⁴ Zwałowisko odpadów wydobywczych „Panewniki” w Mikołowie i Centralne Składowisko Odpadów Górniczych (CSOG) w Knurowie.

¹⁵ Decyzja o zamknięciu składowiska z 19 marca 2019 r.

¹⁶ Decyzja o zamknięciu składowiska z dnia 25 czerwca 2019 r.

¹⁷ Decyzja o zamknięciu z 6 maja 2019 r.

¹⁸ Sektor I składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Krakowskiej w Bielsko-Białej, składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w: Wilkowicach, Kaniowie (gmina Bestwina), Siemianowicach Śląskich, Jastrzębiu Zdroju, Knurowie, Rybniku; składowiska odpadów komunalnych w: Czechowicach-Dziedzicach, Kozach, w Cieszynie-Boguszowice, Wojkowicach, Porębie, Katowicach przy ul. Żwirowej, Sosnowcu, Ogrodzieńcu, Włodowicach; Składowisko odpadów komunalnych i osadów z oczyszczalni ścieków w Cieszynie; Składowiska odpadów w: Trachach,

z urzędu¹⁹, jedno składowisko²⁰ nie przyjmowało już odpadów, ale nie został jeszcze²¹ złożony wniosek ani podjęta decyzja o jego zamknięciu. Spośród 31 zamkniętych/będących w trakcie procesu zamykania składowisk, 23 zostało zamkniętych w całości, w przypadku 8 składowisk zamknięcie dotyczyło ich części²², a w przypadku jednego²³ WIOŚ wydał 30 grudnia 2008 r. decyzję wstrzymującą użytkowanie całego składowiska z uwagi na brak pozwolenia zintegrowanego.

(akta kontroli str. 58-66, 83, 102-108, 110)

Według stanu na 30 czerwca 2020 r. na terenie województwa śląskiego znajdowały się 34 zamknięte/będące w trakcie procesu zamykania i rekultywacji składowiska odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne, w tym 32 z nich zostało zamkniętych/było w trakcie procesu zamykania na wniosek podmiotu zarządzającego składowiskiem²⁴, a dwa składowiska zostały zamknięte z urzędu²⁵. Spośród 34 zamkniętych/będących w trakcie procesu zamykania składowisk zamknięcie 25 dotyczyło ich całości, a 9 składowisk ich części²⁶.

(akta kontroli str. 67-76, 83)

Składowisko Radoszewnica w Koniecpolu, nie było użytkowane w związku z decyzją WIOŚ z 13 grudnia 2007 r.²⁷ wstrzymującą użytkowanie składowiska z uwagi na brak pozwolenia zintegrowanego i określającą termin wstrzymania użytkowania instalacji do dnia 30 kwietnia 2008 r. Termin wstrzymania użytkowania instalacji był zmieniany przez WIOŚ dwukrotnie: decyzją z 25 kwietnia 2008 r.²⁸ do 31 grudnia 2008 r. oraz decyzją z 30 grudnia 2008 r.²⁹ do 1 maja 2009 r. Z dniem tym wstrzymane zostało użytkowanie instalacji składowiska odpadów w Radoszewnicy,

Chorzowie, Zabrze, Sobuczynie (gmina Poczesna), Sadowie (gmina Koszęcin), Krzepicach, Tarnowskich Górach, Lipiu Śląskim (gmina Pawonków), Pałyszu (gmina Konopiska); Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Kobylarz w Zawierciu; Składowisko Więcki (gmina Popów), Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jankowicach.

¹⁹ Składowisko odpadów komunalnych w Pilicy Zarzeczcu, zamknięte decyzją przez Starostę zawierciańskiego nr RO.VII/7656/4/04 z 31 sierpnia 2004 r. wydaną na podstawie art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 ze zm.) oraz kwatery III i IV na Składowisku odpadów komunalnych w Pyskowicach - zostały zamknięte na podstawie decyzji Marszałka Województwa Śląskiego (wydanych z urzędu): znak OS.GO.76366/2/08;435/OS/2017 z 9 lutego 2017 r. (dot. kwatery III) i znak OS.GO.7241.00020.2016; 808/OS/2017 z 14 marca 2017 r. (dot. kwatery IV).

²⁰ Składowisko Radoszewnica w Koniecpolu.

²¹ Według stanu na 31 grudnia 2017 r.

²² Sektor I składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bielsko-Białej, sektor III kwatery 4-9 oraz I etap sektora IV kwatery 1-4 na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Confenco-Poland Sp. z o.o. w Jastrzębiu Zdroju, kwatery 1 i 2 na Składowisku odpadów komunalnych w Katowicach przy ul. Żwirowej, sektor I i kwatery IIA na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, kwatery A i B na Składowisku odpadów komunalnych w Sosnowcu przy ul. Grenadierów, kwatery I i II na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rybniku, kwatery nr 1 na Składowisku odpadów w Sobuczynie, kwatery nr 2 Składowisku odpadów w Lipiu Śląskim (gmina Pawonków).

²³ Składowisko Radoszewnica w Koniecpolu.

²⁴ Sektor I składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Krakowskiej w Bielsko-Białej, składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w: Wilkowicach, Kaniowie (gmina Bestwina), Siemianowicach Śląskich, Jastrzębiu Zdroju, Knurowie, Rybniku, Bytomiu; składowiska odpadów komunalnych w: Czechowicach-Dziedzicach, Kozach, Cieszynie-Boguszowice, Wojkowicach, Porębie, Katowicach przy ul. Żwirowej, Sosnowcu, Ogrodzieńcu, Włodowicach, Żywcu; Składowisko odpadów komunalnych i osadów z oczyszczalni ścieków w Cieszynie-Markłowicach; Składowiska odpadów w: Trachach, Chorzowie, Zabrze, Sobuczynie (gmina Poczesna), Sadowie (gmina Koszęcin), Krzepicach, Tarnowskich Górach, Lipiu Śląskim (gmina Pawonków), Pałyszu (gmina Konopiska); Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne Kobylarz w Zawierciu; Składowisko Więcki (gmina Popów), Składowisko Radoszewnica w Koniecpolu, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jankowicach.

²⁵ Składowisko odpadów komunalnych w Pilicy Zarzeczcu oraz Składowisko odpadów komunalnych w Pyskowicach.

²⁶ Sektor I składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bielsko-Białej, kwatery nr III na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bytomiu, sektor III kwatery 4-9 oraz I etap sektora IV kwatery 1-4 na Składowisku odpadów komunalnych w Katowicach przy ul. Żwirowej, sektor I i kwatery IIA na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, kwatery A i B na Składowisku odpadów komunalnych w Sosnowcu przy ul. Grenadierów, kwatery I i II na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rybniku, kwatery nr 1 na Składowisku odpadów w Sobuczynie, kwatery nr 2 Składowisku odpadów w Lipiu Śląskim (gmina Pawonków).

²⁷ Znak INC-III/401/855/07/wk.

²⁸ Znak: INC-III/401/6/8/07/wk.

²⁹ Znak: INC-III/401/59/08/wk.

o czym poinformował³⁰ WIOŚ zarządzający składowiskiem Zakład Usług Komunalnych w Koniecpolu. Odpady komunalne z terenu gminy Koniecpol były od tego czasu wywożone na składowisko odpadów w Sobuczynie oraz na inne składowiska. Decyzją z 30 grudnia 2009 r.³¹ Marszałek odmówił pozwolenia zintegrowanego dla ww. instalacji.

Podmiot zarządzający składowiskiem Radoszewnica złożył 29 maja 2019 r. wniosek o zamknięcie składowiska. W III kwartale 2019 r. WIOŚ, na wniosek Marszałka z 27 lipca 2019 r., przeprowadził kontrolę zarządzającego składowiskiem Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego wKoniecpolu Sp. z o.o.³². Pismem³³ z 31 października 2019 r. ŚWIOŚ poinformował Marszałka, że po przeprowadzeniu kontroli (w oparciu o art. 146 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach³⁴) uznaje za zasadne wydanie decyzji o zamknięciu składowiska. Jednocześnie WIOŚ wydał zarządzenie pokontrolne nr 100/2019 z 31 października 2019 r.³⁵, zobowiązujące MPK do: dokonania przeglądu i naprawy wszystkich urządzeń monitoringowych na składowisku, wykonania badań monitoringowych składowiska oraz do wystąpienia do Marszałka w sprawie wydania decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów.

(akta kontroli str. 66, 75, 83, 103-110, 197, 260, 283-284, 404-417, 420)

W przypadku zamkniętego z urzędu składowiska odpadów komunalnych w Pyskowicach sporządzono ekspertyzę, o której mowa w art. 148 ustawy o odpadach. Dokument ten został opracowany w grudniu 2016 r. przez firmę zewnętrzną na zlecenie Marszałka.

W przypadku drugiego zamkniętego z urzędu składowiska odpadów komunalnych w Pilicy Zarzeczu, wydanie decyzji z 31 sierpnia 2004 r. o jego zamknięciu przez Starostę Zawierciańskiego, zostało poprzedzone przeglądem ekologicznym. Postępowanie w sprawie wydania decyzji na zamknięcie ww. składowiska prowadzone było na podstawie art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw³⁶.

(akta kontroli str. 61, 63)

1.1.3 Dane i informacje, posiadane przez WIOŚ, dotyczące zamkniętych/będących w trakcie procesu zamykania i rekultywacji składowisk odpadów komunalnych znajdujących się na terenie województwa śląskiego pochodziły z ustaleń dokonanych w trakcie przeprowadzanych przez WIOŚ kontroli, w szczególności na tych składowiskach, które posiadają zarówno kwatery eksploatowane jak i zamykane czy zamknięte. Informacje w powyższym zakresie, których źródłem były kontrole, jak również pochodzące z innych źródeł³⁷ gromadzone w Informatycznym Systemie Kontroli w wersji elektronicznej, jak również w wersji papierowej. Dane odnośnie decyzji o zamknięciu składowiska bądź jego części, przekazywane WIOŚ przez organy wydające te decyzje, gromadzone były w formie papierowej, na potrzeby podejmowanych przez WIOŚ czynności.

(akta kontroli str. 77, 82)

³⁰ Pismem L.dz. 195/09 z 8 lipca 2009 r.

³¹ Znak: Dz.OS.WG.7628/6/8/09.

³² Zwango dalej „MPK”.

³³ Znak: DCIN.7023.440.2019.JU.

³⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 797 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

³⁵ Pismo znak: DCIN.7023.440.2019.JU. L.dz. 90978, 90979/2019.

³⁶ Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 ze zm.

³⁷ Z korespondencji z innymi organami, korespondencji pokontrolnej z podmiotami oraz pism przesyłanych do wiadomości WIOŚ.

1.2 Działalność kontrolna w zakresie przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska

Opis stanu faktycznego

1.2.1 W okresie objętym kontrolą WIOŚ przeprowadził osiem kontroli planowych³⁸ w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych: w tym trzy w 2017 r., cztery w 2018 r. i jedną w 2019 r. Na 2020 r. zaplanowano przeprowadzenie sześciu kontroli w ww. zakresie, które według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK³⁹ nie zostały zrealizowane. Zastępca ŚWIOŚ wyjaśnił, że: „(...) Zaplanowane do realizacji w 2020 r. kontrole sześciu zakładów przetwarzających odpady komunalne, w tym składowiska odpadów (...), będą sukcesywnie realizowane w miarę możliwości Inspektoratu. Na dzisiaj nie mamy możliwości wskazania dokładnych terminów ich wykonania. Na możliwość realizacji ww. kontroli planowych ma wpływ m.in. sytuacja epidemiczna w kraju, konieczność realizacji w pierwszej kolejności pilnych kontroli interwencyjnych, konieczność podejmowania w pierwszej kolejności kontroli na wniosek w trybie art. 41a ustawy o odpadach (...)”.

(akta kontroli str. 153-156, 490)

W planie kontroli na 2017 r. ujętych było pięć kontroli w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych, z których dwóch nie zrealizowano:

- 1) w firmie Ekofol II S.A. w likwidacji zarządzającej składowiskiem w Pyskowicach – z powodu likwidacji zakładu, składowiskiem zaczęła zarządzać Zaolszany Sp. z o.o., w której WIOŚ przeprowadził kontrolę w I kwartale 2018 r.;
- 2) w Przedsiębiorstwie Wodociągowo-Kanalizacyjnym „Górna Odra” Sp. z o.o.⁴⁰ zarządzającym Gminnym Składowiskiem Odpadów Komunalnych w Tworowie – z powodu zawieszenia przez Urząd Marszałkowski Woj. Śląskiego⁴¹, na wniosek PWK Górna Odra⁴², postępowania administracyjnego dotyczącego zgody na zamknięcie części składowiska odpadów⁴³.

(akta kontroli str. 154, 169-172, 174, 176, 178-179, 181, 185, 188, 190, 193)

W 2017 r. przeprowadzono w ww. zakresie kontrole, na podstawie art. 41a ustawy o odpadach, które dotyczyły:

- 1) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zabrze, zarządzanego przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o. Zakład w Zabrze. Kontrolę przeprowadzono, na wniosek Marszałka⁴⁴, dot. wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów w procesie przygotowania do zamykania wydzielonej części składowiska (kwatery nr 1 i 2). Nie stwierdzono naruszeń i wydano postanowienie⁴⁵ o spełnianiu wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska;
- 2) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju, zarządzanego przez Cofinco Poland Sp. z o.o.⁴⁶. Kontrolę przeprowadzono na wniosek Marszałka⁴⁷, dotyczący wydania zezwolenia na przetwarzanie

³⁸ Ujętych w rocznych planach kontroli.

³⁹ Tj. 7 września 2020 r.

⁴⁰ Zwanym dalej „PWK Górna Odra”.

⁴¹ W dniu 27 lipca 2017 r.

⁴² Z dnia 5 czerwca 2017 r.

⁴³ Na wniosek Marszałka (z grudnia 2016 r.) WIOŚ miał przeprowadzić kontrolę w trybie art. 41a ustawy o odpadach w PWK Górna Odra, zarządzającym składowiskiem w Tworowie. Kontrola miała dotyczyć przetwarzania odpadów na składowisku w trakcie zamknięcia części tej instalacji.

⁴⁴ Znak: OS-GO.7244.7.2017 z 2 lutego 2017 r.

⁴⁵ Znak: IN.III.7060.20.2017.BP z 20 kwietnia 2017 r.

⁴⁶ Zwaną dalej „Cofinco”.

⁴⁷ Znak: BB-OS-GO.7244.1.2017 z 31 stycznia 2017 r.

odpadów w związku z wykorzystaniem odpadów w procesie zamykania składowiska (kwatery nr 1-4 sektora IV, etap 1). Nie stwierdzono naruszeń i wydano postanowienie⁴⁸ o spełnianiu wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska;

- 3) składowiska innych niż niebezpieczne i obojętne w Rybnej, zarządzanego przez Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o.o. Kontrolę przeprowadzono na wniosek Marszałka⁴⁹ dotyczący wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów w trakcie realizacji zamknięcia składowiska odpadów. Nie stwierdzono naruszeń i wydano postanowienie⁵⁰, którym nie zgłoszono uwag do wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów w procesie rekultywacji technicznej i biologicznej ww. składowiska.

(akta kontroli str. 153, 198-203, 253-256)

W planie kontroli na 2018 r. ujęte były cztery kontrole w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych - wszystkie zostały zrealizowane, tj.:

- 1) kontrola Zaolszany Sp. z o.o. zarządzającej składowiskiem w Pyskowicach; przedmiot kontroli i jej wyniki zostały szczegółowo omówione w pkt 3 niniejszego wystąpienia;
- 2) kontrola Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Katowicach zarządzającego składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Katowicach przy ul. Źwirowej. Kontrolę podjęto na wniosek Marszałka⁵¹ o przeprowadzenie kontroli przed planowanym zamknięciem części składowiska odpadów. W jej wyniku stwierdzono nieprawidłowości polegające na: nieprzekazaniu WIOŚ wyników monitoringu składowiska za 2017 r. oraz prowadzeniu kart ewidencji odpadów w sposób nieprawidłowy⁵². W wyniku kontroli ŚWIOŚ wydał zarządzenie pokontrolne⁵³. W odpowiedzi na wniosek Marszałka ŚWIOŚ stwierdził⁵⁴, że zarządzający składowiskiem spełniał wymagania wynikające z art. 146 ustawy o odpadach i był przygotowany do podjęcia prac związanych z zamknięciem kwatery II składowiska;
- 3) kontrola Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Sosnowcu zarządzającego składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sosnowcu przy ul. Grenadierów. Kontrolę podjęto na wniosek Marszałka⁵⁵, dotyczący wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów w związku z wykorzystaniem odpadów w procesie zamykania składowiska (kwatery A). W wyniku kontroli ŚWIOŚ wydał postanowienie⁵⁶ o spełnianiu wymagań ochrony środowiska. Stwierdzone naruszenia nie dotyczyły zamykanej kwatery, lecz instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. ŚWIOŚ wydał zarządzenie pokontrolne⁵⁷;

⁴⁸ Znak: IN.III.7060.24.2017.BCH z 20 kwietnia 2017 r.

⁴⁹ Znak: OS-GO.7244.47.2017 z 18 lipca 2017 r.

⁵⁰ Znak: IN.III.7060.24.2017.BCH z 20 kwietnia 2017 r.

⁵¹ Znak: OS-GO.7241.30.2017, OS-GO.7244.87.2017, OS-GO.KW-00951/17 z 18 grudnia 2017 r.

⁵² Rozbicie danych dotyczących gospodarowania odpadami na różne KEO (karty ewidencji odpadów), mimo obowiązku prowadzenia ich dla danego zakładu na jednym formularzu.

⁵³ Znak: IN.III.7023.55.2018.MW nr 67/2018/MW z dnia 30 sierpnia 2018 r., którym zarządził: 1. Prowadzić monitoring składowiska odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami i przekazywać WIOŚ wyniki monitoringu składowiska odpadów w terminie wskazanym w obowiązujących przepisach; 2. Prowadzić ewidencję odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami; 3. Prowadzić gospodarkę odpadami w sposób niepowodujący uciążliwości zapachowych.

⁵⁴ Pismo znak: IN.III.7021.20.2018.MW z 13 lipca 2018 r.

⁵⁵ Znak: OS-GO.7244.6.2018 z 2 lutego 2018 r.

⁵⁶ Znak: IN.III.7060.18.2018.BCH z 27 lipca 2018 r.

⁵⁷ Znak: IN.III.7023.58.2018. BCH.LK nr 80/2018 z dnia 8 sierpnia 2018 r.

- 4) kontrola firmy FCC Polska Sp. z o.o. zarządzającej składowiskiem odpadów w Sadowie; Kontrola została opisana w pkt 1.2.3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 154-155, 271-280, 287-327)

W planie kontroli na 2019 r. ujęto trzy kontrole w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych, z których dwóch nie zrealizowano: w firmie Cofinco zarządzającej składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju oraz Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Zabrze zarządzającym składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zabrze. Kontrole nie odbyły się ze względu na konieczność realizowania przez WIOŚ kontroli interwencyjnych, kosztem kontroli planowych.

(akta kontroli str. 155-156, 261-270)

W załączniku nr 1 do „Założeń merytorycznych i organizacyjnych opracowania Informacji o działalności IOŚ w 2019 r.”, w zakresie działalności kontrolnej WIOŚ podano m.in., że plan kontroli na 2019 r. został zrealizowany w 65%, z zaplanowanych 451 kontroli wykonano 295, a powodem zmniejszenia się liczby przeprowadzonych kontroli planowych była konieczność zwiększenia kontroli w trybie interwencyjnym, z 258 w 2018 r. do 325 w 2019 r., co stanowiło wzrost o 26%. Dodatkowo z uwagi na charakter zgłaszanych interwencji i wniosków o udział w czynnościach kontrolnych, głównie przez organy ścigania, wzrosła ilość przeprowadzanych doraźnych kontroli z wyjazdem w teren bez ustalonego podmiotu (rozpoznania zanieczyszczeń w terenie i kontrole transportu) z 92 w 2018 r. do 342 w 2019 r., tj. o 272%. Dodatkowymi przyczynami niezrealizowania planu kontroli były braki kadrowe w I półroczu, długotrwałe okresy chorobowe pracowników, zmiany organizacyjne wymuszające włączenie wszystkich inspektorów do pracy w systemie 24-godzinnym oraz konieczność szkolenia nowoprzyjętych pracowników, co znacznie ograniczało możliwości kontrolne.

(akta kontroli str. 257-258)

W 2019 r. WIOŚ zrealizował jedną kontrolę planową w zakresie dotyczącym zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych. Przeprowadzono kontrolę w SG Synergia Sp. z o.o. zarządzającej składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanym przy Al. Jana Pawła II w Bytomiu. Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 146 ust. 5 oraz art. 41a ustawy o odpadach, w związku z wnioskami Marszałka, m.in. wnioskiem w sprawie przeprowadzenia kontroli i wydania opinii przed planowanym zamknięciem kwatery III ww. składowiska⁵⁸. ŚWIOŚ wydał postanowienie⁵⁹ stwierdzające spełnianie wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska w stosunku do instalacji ww. składowiska. W wyniku kontroli ustalono nieprawidłowość polegającą na braku pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie odcieków ze składowiska do kanalizacji innego podmiotu. Spółka prowadząca składowisko podjęła już w trakcie kontroli WIOŚ działania zmierzające do wyeliminowania nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 156, 328-338)

1.2.2 W latach 2017-2020 WIOŚ przeprowadził 17 kontroli pozaplanowych dotyczących zagadnień związanych z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych, w tym: cztery kontrole w 2017 r., trzy w 2018 r., sześć w 2019 r. i cztery w 2020 r.

⁵⁸ Wniosek z 4 czerwca 2019 r., znak: OS-PZ.7222.27.2018, OS-PZ.KW-473/19.

⁵⁹ Znak IN.III.7060.68.2019.MW.AG z 9 lipca 2019 r.

Spośród ww. kontroli 12 zostało przeprowadzonych na wniosek organów administracji publicznej, jedna z inicjatywy własnej WIOŚ, jedna na wniosek organu ścigania, jedna w związku z pismem posła na Sejm RP. Dwie spośród przeprowadzonych kontroli miały charakter interwencyjny: kontrola w zakresie rekultywacji składowiska w Pyskowicach⁶⁰ i kontrola na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pałyszu, gmina Konopiska⁶¹.

(akta kontroli str. 157-163)

1.2.3 W latach 2017-2020 rady powiatów nie występowały do WIOŚ, w oparciu o przepis art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska⁶², o informacje o wynikach kontroli w zakresie dotyczącym zamykania i rekultywacji składowisk komunalnych. W związku z powyższym WIOŚ nie dysponował uchwałami rad powiatów określającymi kierunki działania WIOŚ w celu zapewnienia na danym obszarze należytej ochrony środowiska w ww. zakresie.

(akta kontroli str. 84-85)

W okresie objętym kontrolą jednostki samorządu terytorialnego skierowały do WIOŚ trzy wnioski, o których mowa w art. 8a ust. 3 ustawy o IOŚ.

Dwa z nich wystosował Wójt Gminy Koszęcin. Wnioskiem z 6 marca 2017 r. zwrócił się do WIOŚ o wszczęcie postępowania kontrolnego na Składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sadowie⁶³. We wniosku podał, że 26 czerwca 2015 r. Marszałek wydał decyzję⁶⁴ w sprawie zgody na zamknięcie ww. składowiska, zgodnie z którą od dnia 30 czerwca 2015 r. na składowisko nie mogły być przyjmowane odpady. Decyzja ta określała m.in. techniczny sposób zamknięcia składowiska, sposób rekultywacji oraz harmonogram ww. prac. Poinformował, że mieszkańcy miejscowości Sadowo skarżyli się na uciążliwości związane z nieprzyjemnym zapachem pochodzącym ze składowiska oraz zgłaszali obawy, iż składowisko może być nadal eksploatowane.

W dniu 12 kwietnia 2017 r. WIOŚ wszczął kontrolę podmiotu A.S.A. EKO POLSKA Sp. z o.o. w Zabrze, który zarządzał Składowiskiem w Sadowie. W trakcie kontroli ustalono, że wyczuwalna uciążliwość zapachowa spowodowana była pracami wykonywanymi na składowisku, związanymi z przebudową i remontem instalacji do spalania gazu składowiskowego. Znajdujące się na składowisku studnie odgazowujące zostały odkryte, nie były wyposażone w podłączenia do kolektora i do pochodni. Pochodnię do spalania gazu składowiskowego zainstalowano w trakcie trwania kontroli WIOŚ. Harmonogram prac związanych z zamknięciem oraz rekultywacją składowiska, określony w decyzji Marszałka, przewidywał rozbudowę studni odgazowujących oraz budowę instalacji do odgazowania składowiska.

W wyniku kontroli stwierdzono, że prowadzący składowisko nie dotrzymywał warunków zezwolenia na przetwarzanie⁶⁵ w zakresie sposobu wykorzystania odpadów w procesie przetwarzania, w ramach prac związanych z zamykaniem składowiska w Sadowie. Ustalono, że zarządzający składowiskiem przyjęte odpady do przetwarzania - do kształtowania bryły składowiska i wykonania warstwy rekultywacyjnej, usypał na wierzchołku w stosach, bez zagęszczania. Odpady nie były zabezpieczone przed rozwiewaniem. Na wierzchołku składowiska

⁶⁰ Kontrola została szczegółowo opisana w pkt 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁶¹ Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Częstochowie przekazał do WIOŚ interwencję mieszkanki gminy Konopiska – pismo znak: NS/HKiŚ.0911/20 z 27 lutego 2020 r.

⁶² Dz. U. z 2020 r. poz. 995 ze zm., zwanej dalej „ustawą o IOŚ”.

⁶³ Zwane dalej „Składowiskiem w Sadowie”.

⁶⁴ Nr 1058/OS/2015.

⁶⁵ Tj. decyzji Marszałka nr 1086/OS/2015 z 29 czerwca 2015 r.

brak było warstwy rekultywacyjnej, która ograniczałaby również uciążliwość odorową, która utrzymywała się wokół składowiska. Ponadto zarządzający nie wykazywał, w ewidencji opłat za korzystanie ze środowiska, emisji gazu ze składowiska i nie wnosił opłat z tego tytułu.

W wyniku ww. kontroli: ukarano kierownika składowiska mandatem w wys. 300,00 zł, wydano zarządzenie pokontrolne⁶⁶ zobowiązujące spółkę do usunięcia nieprawidłowości, wszczęto postępowanie administracyjne, w wyniku którego nałożono na spółkę, na podstawie art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpadach, karę w wys. 5,0 tys. zł⁶⁷, skierowano wystąpienie pokontrolne do Marszałka o ustaleniach kontroli⁶⁸.

(akta kontroli str. 65, 84-85, 87-89, 101, 204-223)

W dniu 14 września 2017 r. do WIOŚ wpłynął drugi wniosek Wójta Gminy Koszęcin⁶⁹ o wszczęcie ponownego postępowania kontrolnego na składowisku w Sadowie. We wniosku podniósł, iż mieszkańcy Gminy nadal skarżą się na odór pochodzący ze składowiska.

W dniu 9 marca 2018 r. WIOŚ podjął działania kontrolne na składowisku w Sadowie. W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, że na składowisku występowała uciążliwość zapachowa. Na składowisku wykonywano prace związane z przeglądem eksploatacyjnym instalacji do spalania gazu składowiskowego oraz prace związane z włączeniem dwóch nowo wybudowanych studni odgazowujących składowisko. W wyniku ustaleń kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie niedotrzymywania warunków decyzji Marszałka nr 1086/OS/2015 z 29 czerwca 2015 r.⁷⁰ Ustalono natomiast, że do wykonania okrywy rekultywacyjnej przyjmowano na składowisko przede wszystkim odpady o kodzie 19 05 03⁷¹ i mogło to stanowić główne źródło uciążliwości zapachowej.

WIOŚ wystąpił do Marszałka⁷² o rozważenie ograniczenia dopuszczanej w ww. decyzji ilości przewidzianych do wykonania okrywy rekultywacyjnej ww. odpadów. Zastępca ŚWIOŚ wyjaśnił, że: „Wystąpienie pokontrolne WIOŚ - Delegatury w Częstochowie z dnia 27.04.2018 r. znak DCIN.7023.110.2018JU zostało skierowane do Marszałka Województwa Śląskiego w oparciu o art. 17 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska i służyło głównie wymianie informacji pomiędzy organami o przeprowadzonej kontroli FCC Polska Sp. z o.o. na terenie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sadowie (...) Obowiązujące przepisy prawa nie określają maksymalnych ilości odpadów, w tym odpadów o kodzie 19 05 03, jakie można wykorzystywać przy pracach rekultywacyjnych składowisk. Jest to indywidualna sprawa wnioskodawcy, który występuje o zezwolenie na przetwarzanie odpadów. Prośba o ograniczenie ilości odpadów o kodzie 19 05 03 do wykonywania okrywy nie miało więc bezpośredniego podłoża prawnego, ale celem jej była próba wskazania organowi wydającemu decyzję, możliwości uzyskania pozytywnego aspektu społecznego dla okolicznej wspólnoty mieszkańców m. Sadow”.

(akta kontroli str. 224-243, 418)

⁶⁶ Nr 45/2017 z 24 maja 2017 r.

⁶⁷ Kara została nałożona decyzją DCIN.7062.14.2017 JU.JJ z 26 czerwca 2017 r., spółka zapłaciła karę.

⁶⁸ Znak DCIN.7023.237.2017.JU.JJ z 25 maja 2017 r.

⁶⁹ Znak: GOK.60605.4.1.2017 z 13 września 2017 r.

⁷⁰ Zezwolenia na przetwarzanie odpadów wykorzystywanych w ramach prac związanych z zamykaniem składowiska.

⁷¹ Według załącznika „Katalog odpadów ze wskazaniem odpadów niebezpiecznych” do obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923) - kompost nieodpowiadający wymaganiom (nie nadający się do wykorzystania).

⁷² Pismem znak: DCIN.7023.110.2018.JU z 27 kwietnia 2018 r.

Wnioskiem z 2 stycznia 2020 r.⁷³ Prezydent Miasta Bytomia, w związku z pożarem na składowisku odpadów⁷⁴ w Bytomiu przy Al. Jana Pawła II, wystąpił do WIOŚ o przeprowadzenie kontroli eksploatacji tego składowiska. W związku z ww. wnioskiem, jak również w związku z wydaniem decyzji na zamknięcie kwatery III składowiska, w I kwartale 2020 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę w SG Synergia Sp. z o.o. S.K.A.⁷⁵, która zarządzała ww. składowiskiem. W trakcie oględzin składowiska nie zauważono oznak wystąpienia pożarów. W wyniku kontroli nie stwierdzono naruszeń ani popełnionych wykroczeń.

(akta kontroli str. 84-85, 90-91, 244-252)

Wojewoda Śląski przekazał WIOŚ pismo Burmistrza Miasta Pyskowice z 14 listopada 2016 r.⁷⁶, przy którym Burmistrz przesłał Wojewodzie uchwałę Rady Miejskiej w Pyskowicach z 27 października 2016 r.⁷⁷ w sprawie apelu o pilne podjęcie działań niezbędnych do kompleksowej i ostatecznej likwidacji zagrożeń jakie stwarzają odpady zdeponowane na składowisku odpadów w Pyskowicach. W odpowiedzi na pismo Wojewody Śląskiego ŚWIOŚ poinformował⁷⁸, iż „*problem eksploatacji składowiska odpadów w Pyskowicach i jego wpływu na środowisko w tym rejonie, znajduje się od wielu lat pod kontrolą Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach (...)*”. Opis działań WIOŚ dotyczących ww. składowiska przedstawiono w pkt 1.3 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 85, 92-100)

1.2.4 W latach 2017-2020 WIOŚ nie wystąpiły przypadki stwierdzenia przez WIOŚ nieprawidłowości w zakresie wydawania przez organy ochrony środowiska decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska w zakresie związanym z zamykaniem i rekultywacją składowisk odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 149, 152)

1.3 Działania odnoszące się do wybranych, zamykanych składowisk odpadów komunalnych

1.3.1 Kontrole przeprowadzone przez WIOŚ

Składowisko odpadów komunalnych w Pyskowicach

W latach 2014-2020 WIOŚ przeprowadził osiem kontroli dotyczących zamykania i rekultywacji składowiska w Pyskowicach: jedną w 2014 r., cztery w 2015 r. oraz po jednej w 2016 r., 2018 r. i na przełomie lat 2019/2020.

- **Kontrola w 2014 r.**

W IV kwartale 2014 WIOŚ przeprowadził kontrolę problemową, pozaplanową firmy Ekofol II S.A. w Bytomiu⁷⁹, Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Pyskowicach⁸⁰, zarządzającej składowiskiem w Pyskowicach. Kontrola została przeprowadzona na wniosek posła na Sejm RP⁸¹, wystosowany w związku z interwencjami mieszkańców Pyskowic i okolicznych miejscowości. Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach przekazał⁸² do załatwienia

⁷³ Znak: ZSO.603.1.2020.

⁷⁴ W dniu 28 grudnia 2019 r.

⁷⁵ Zwanej dalej „SG Synergia”.

⁷⁶ Znak: GK/RK.600.003.2016; GK/RK.KW.1024.2016.

⁷⁷ Nr XXVI/188/2016.

⁷⁸ Pismo z 5 grudnia 2016 r. znak: IN.III.7021.176.2016.BP.

⁷⁹ Zwanej dalej „Ekofol II”.

⁸⁰ W skład Zakładu Przetwarzania Odpadów Komunalnych (ZPOK) wchodziły: składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, sortownia odpadów komunalnych (do lipca 2014 r.) i kompostownia przyzwoła odpadów ulegających biodegradacji.

⁸¹ Z dnia 4 czerwca 2014 r.

⁸² Pismem znak: NS/HK-4520-13/14 z 3 września 2014 r.

do WIOŚ wniosek Urzędu Miejskiego w Pyskowicach⁸³ w związku z brakiem właściwego zabezpieczenia składowiska odpadów.

(akta kontroli str. 421-424)

W protokole kontroli⁸⁴ podano, m.in., że Ekofol II nie posiadał środków na przystąpienie do procesu zamykania i rekultywacji III kwatery składowiska odpadów⁸⁵. Zakres kontroli obejmował monitoring środowiska w rejonie składowiska. Stwierdzono, że zarządzający składowiskiem prowadził monitoring tego obiektu, w tym dla zamkniętych kwater I i II, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów⁸⁶. W wyniku kontroli ustalono, iż składowisko nie było dozorowane, co groziło możliwością wstępu osób postronnych na teren składowiska i spowodowaniem zagrożenia pożarowego.

W wyniku kontroli ustalono następujące nieprawidłowości:

- 1) zarządzający składowiskiem nie eksploatował składowiska w sposób zgodny z instrukcją eksploatacji, tj. nie przykrywał zdeponowanych odpadów wystarczającą ilością materiału przesypowego/izolacyjnego w obrębie kwatery IV części I i II. Wydano polecenie kierownikowi składowiska dotyczące podjęcia prac zmierzających do usunięcia nieprawidłowości;
- 2) stwierdzono brak zabezpieczenia (dozoru) składowiska przed dostępem osób nieuprawnionych.

W związku ze stwierdzonym wykroczeniem z art. 189 ust. 2 pkt 10 ustawy o odpadach, polegającym na eksploatacji składowiska odpadów z naruszeniem warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji, zastosowano - w stosunku do dyrektora ZPOK - sankcję w postaci pouczenia. ŚWIOŚ wydał 1 grudnia 2014 r. zarządzenie pokontrolne nr 198/2014⁸⁷, którym zarządził m.in.:

1. podjęcie działań zmierzających do:
 - zabezpieczenia terenu składowiska odpadów oraz kompostowni odpadów przed dostępem osób nieuprawnionych;
 - zapewnienia systematycznego odprowadzania wód odciekowych ze składowiska odpadów do oczyszczalni ścieków;
 - skutecznego przykrycia materiałem izolacyjnym odpadów zdeponowanych w pierwszej części kwatery IV składowiska,
2. poinformowanie WIOŚ, w terminie do 31 grudnia 2014 r., o planach dotyczących przystąpienia do zamknięcia kwatery III składowiska odpadów.

(akta kontroli str. 339-362, 428-430)

W związku z niedopełnieniem przez Ekofol II obowiązku poinformowania WIOŚ o sposobie wykonania zarządzenia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej, w 2014 r. w terminie do 31 grudnia 2014 r. (prolongowanym na prośbę ww. do 16 stycznia 2015 r.), WIOŚ pismem z 26 lutego 2015 r.⁸⁸ przypomniał ww. firmie o powyższym i wyznaczył nowy termin przesłania informacji na 16 marca 2015 r. Pismem z 16 marca 2015 r. Likwidator spółki⁸⁹ poinformował WIOŚ o stanie realizacji zarządzenia pokontrolnego nr 198/2014 z 1 grudnia 2014 r., m.in.:

⁸³ Pismo znak: GK.KW.2031.2014 z 29 sierpnia 2014 r.

⁸⁴ Nr 399/2014 z 20 listopada 2014 r.

⁸⁵ Decyzją Nr 308/OS/2014 z 12 lutego 2014 r., na wniosek Ekofol, Marszałek orzekł o zamknięciu III kwatery składowiska w Pyskowicach. Zaprzestanie eksploatacji tej kwatery nastąpiło 31 sierpnia 2013 r. W decyzji Marszałek określił m.in.: techniczny sposób zamknięcia składowiska wraz z harmonogramem prac związanych z tym zamknięciem, sposób rekultywacji wraz z harmonogramem prac związanych z tą rekultywacją, termin zakończenia rekultywacji – do 31 maja 2015 r.

⁸⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 523.

⁸⁷ Pismo znak: IN.III.7023.147.2014.BP.

⁸⁸ Znak: IN.III.7023.4.2015.BP.

⁸⁹ Powołany uchwałą nr 2 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Ekofol z dnia 6 listopada 2014 r.

1. teren składowiska odpadów oraz kompostowni został zabezpieczony przed dostępem osób nieuprawnionych; teren składowiska jest całodobowo monitorowany przez agencję ochrony;
2. zapewniono systematyczne odprowadzanie wód odciekowych ze składowiska do oczyszczalni ścieków;
3. wydano zarządzającej składowiskiem (na podstawie umowy z Ekofol II⁹⁰) spółce Novel Trade Sp. z o.o.⁹¹ polecenie przykrycia materiałem izoalcyjnym odpadów zdeponowanych w pierwszej części kwatery IV;
4. procedura przystąpienia do zamknięcia kwatery III składowiska powiązana jest z planowaną sprzedażą składowiska.

(akta kontroli str. 447, 454-456)

• **Kontrole w 2015 r.**

1. W okresie od 14 stycznia 2015 r. do 6 lutego 2015 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę pozaplanową, interwencyjną, firmy Ekofol II S.A. w Bytomiu w likwidacji⁹² dotyczącą instalacji eksploatowanych w ramach ZPOK, w tym m.in. składowiska odpadów w Pyskowicach.

Kontrola została przeprowadzona w związku z wnioskami Burmistrza Miasta Pyskowice⁹³, Starostwa Powiatowego w Gliwicach⁹⁴ oraz w związku z interwencjami mieszkańców Pyskowic i okolicznych miejscowości, dotyczącymi uciążliwości zapachowych, a także nieprawidłowości w eksploatacji składowiska.

W trakcie kontroli ustalono, że Ekofol II w likwidacji nie posiadał środków na przystąpienie do procesu zamykania i rekultywacji III kwatery składowiska odpadów, zgodnie z otrzymaną decyzją Marszałka w tym zakresie. Ustalono również, iż nie zostały wykonane, poza monitoringiem gazu składowiskowego, badania stanu środowiska w rejonie składowiska w IV kwartale 2014 r.⁹⁵ W wyniku kontroli ustalono nieprawidłowość polegającą na niepoinformowaniu WIOŚ w wyznaczonym terminie o wykonaniu zarządzeń pokontrolnych wydanych na podstawie ustaleń kontroli z 2014 r. W związku z powyższym zastosowano sankcję w postaci pouczenia.

(akta kontroli str. 363-371, 433-435)

2. W związku z tym, iż rolę podmiotu zarządzającego składowiskiem w Pyskowicach przejęła firma Novel Trade, WIOŚ wszczął (15 stycznia 2015 r.) w niej pozaplanową i interwencyjną kontrolę. Kontrola została zakończona 5 lutego 2015 r.⁹⁶

Kontrola wykazała, m.in., że zarządzający składowiskiem nie odprowadzał do oczyszczalni ścieków wód odciekowych ze zbiornika gromadzącego odcieki ze składowiska. Zawaracał wielokrotnie odcieki do bryły składowiska, co spowodowało znaczne ich zatężenie⁹⁷.

Kontrola obejmowała wyniki monitoringu składowiska. Ustalono, że Novel Trade nie wykonał monitoringu środowiska w rejonie składowiska w IV kwartale 2014 r. Kierownik składowiska wyjaśniła, że zleciła przeprowadzenie monitoringu w dniu 30 grudnia 2014 r. akredytowanemu laboratorium.

⁹⁰ Umowa z 2 grudnia 2014 r., obowiązująca od 31 marca 2015 r., którą Likwidator powierzył Novel Trade do zarządzania i obsługi składowiska odpadów w Pyskowicach Zaolśzanych wraz z instalacją ZPOK.

⁹¹ Zwanej dalej „Novel Trade”.

⁹² Zwanej dalej „Ekofol II w likwidacji”.

⁹³ Pismo z 5 grudnia 2014 r. znak: GK.604.009.2014; GK.KW.3052.2014 i z 18 grudnia 2014 r. znak: GK.604.009.2014; GK.KW.3179.2014.

⁹⁴ Pismo znak: WOŚ.621.00007.2014 z 5 stycznia 2015 r.

⁹⁵ Obowiązek prowadzenia monitoringu składowiska przejęła od 2 grudnia 2014 r. spółka Novel Trade.

⁹⁶ Protokół kontroli nr 9/2015, podpisany w dniu 5 lutego 2015 r.

⁹⁷ Znaczny ładunek zanieczyszczeń na poziomie uniemożliwiającym przyjęcie ich do oczyszczalni.

Stwierdzono, że umowa zawarta przez Novel Trade z Ekofol II w likwidacji na zarządzanie składowiskiem nie przewidywała podjęcia prac związanych z zamykaniem III kwatery składowiska na podstawie decyzji Marszałka wydanej w tym zakresie w 2014 r.

W trakcie oględzin składowiska ustalono, m.in., że w części południowej kwatery III składowiska odpady nie były docelowo uformowane, lecz tworzyły nieregularną skarpgę i nie były przykryte w wystarczającej ilości materiałem izolacyjnym. Odkryta w tym rejonie bryła odpadów podlegających procesowi fermentacji mogła być źródłem uciążliwości odorowych oraz rozwiewania lekkich frakcji podczas niekorzystnych warunków atmosferycznych. Oględziny nie wykazały widocznych niekontrolowanych wypływów odcieków ze zbiornika wód odciekowych. Stwierdzono, iż teren składowiska był dozorowany.

Podczas kontroli pobrano próby odpadów⁹⁸, gleby i wód odciekowych ze zbiornika odcieków składowiska. Wyniki badań odpadów wskazały na obecność w nich związków organicznych na bardzo wysokim poziomie, co świadczyło o tym, że odpady uznane przez zakład za minerały, piasek i kamienie o kodzie 19 12 09, nie posiadały cech materiału mineralnego, czyli w rzeczywistości były pozostałościami z sortowania odpadów komunalnych, zawierających frakcje organiczne.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości, m.in.:

1. wykorzystanie (do przykrywania odpadów na składowisku) odpadów oznaczonych kodem 19 12 09⁹⁹, które w rzeczywistości były odpadami o kodzie 19 12 12¹⁰⁰, tj. pozostałościami z sortowania;
2. nieodprowadzanie do oczyszczalni ścieków wód odciekowych ze zbiornika gromadzącego odcieki ze składowiska;
3. nieprzeprowadzenie monitoringu środowiska w rejonie składowiska za IV kwartał 2014 r. (poza badaniami gazu składowiskowego);
4. przesączanie się wód opadowych (przez bryłę niezabezpieczonych odpadów zgromadzonych w części południowo-zachodniej III kwatery składowiska) do zagłębienia pomiędzy skarpgą a miejscem wywinięcia folii uszczelniającej;
5. odpady zdeponowane w części południowej kwatery III oraz w części II kwatery IV nie były skompaktowane i uformowane; nie były również przykryte wystarczającą ilością warstwy izolacyjnej.

W czasie kontroli zastosowano sankcję w postaci pouczenia.

(akta kontroli str. 380-403, 471)

ŚWIOŚ zarządzeniem pokontrolnym nr 10/2015 z 6 lutego 2015 r.¹⁰¹, skierowanym do Prezsa Zarządu Novel Trade, zarządził, m.in.:

1. zapewnienie systematycznego odprowadzania zmagazynowanych w zbiorniku wód odciekowych ze składowiska do oczyszczalni ścieków, w celu niedopuszczenia do przepełnienia zbiornika odcieków;
2. wykorzystywanie do wykonania warstwy izolacyjnej wyłącznie odpadów spełniających kryteria dopuszczenia do składowania na składowisku odpadów obojętnych, określonych w obowiązujących przepisach;
3. prowadzenie monitoringu środowiska w rejonie składowiska w zakresie i z częstotliwością zgodną z obowiązującymi przepisami;
4. przykrywanie materiałem izolacyjnym odpadów zdeponowanych w części I kwatery IV składowiska w celu zabezpieczenia ich przed oddziaływaniem

⁹⁸ Oznaczonych przez zakład kodem 19 12 09 (minerały np. piasek, kamienie).

⁹⁹ Minerały np. piasek, kamienie.

¹⁰⁰ Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów.

¹⁰¹ Pismo znak: IN.III.7023.7.2015.BP.

czynników atmosferycznych, rozwiewaniem lekkich frakcji na przyległe tereny oraz zmniejszenia uciążliwości zapachowych;

5. usunięcie zalewiska wód odciekowych oraz odpadów z zagłębienia pod skarpią kwatery III składowiska od strony zachodniej, mogące być źródłem nieprzyjemnych zapachów.

WIOŚ zobowiązał Novel Trade do udzielenia pisemnej informacji na temat stanu wykonania ww. zarządzeń w terminie do 31 marca 2015 r. W dniu 3 kwietnia 2015 r. wpłynęła do WIOŚ odpowiedź Novel Trade na ww. zarządzenie pokontrolne, która w większości była polemiką z wydanymi zarządzeniami¹⁰².

(akta kontroli str. 437-442, 457-459)

Decyzją nr 20/2015/BP¹⁰³ z 23 marca 2015 r. ŚWIOŚ wymierzył Novel Trade, na podstawie art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpadach, karę pieniężną w wys. 150,0 tys. zł za gospodarowanie odpadami niezgodnie z zezwoleniem na przetwarzanie odpadów. Pismem z 7 kwietnia 2015 r., skierowanym do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie¹⁰⁴, Novel Trade odwołał się od ww. decyzji ŚWIOŚ. GIOŚ poinformował¹⁰⁵ Novel Trade, iż przewiduje rozpatrzenie odwołania, które wpłynęło do GIOŚ 20 kwietnia 2015 r., do 22 czerwca 2015 r., zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁰⁶. Pismem z 17 lipca 2015 r.¹⁰⁷ GIOŚ zawiadomił Novel Trade o zakończeniu zbierania dowodów i materiałów w postępowaniu dotyczącym odwołania od ww. decyzji ŚWIOŚ. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli, tj. do 7 września 2020 r., odwołanie nie zostało przez GIOŚ rozpatrzone.

(akta kontroli str. 419, 449-453, 460-470, 513-514)

GIOŚ wyjaśnił, że: „(...) Przedmiotową sprawę, od momentu jej wpływu do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, rozpatrywał pracownik, który od 2019 r. nie jest już zatrudniony. Powyższe spowodowało konieczność przekazania tej sprawy innemu merytoryście, co wiązało się też z koniecznością analizy akt. Na brak rozpatrzenia dotychczas odwołania od ww. decyzji Śląskiego WIOŚ wpływ miało kilka przyczyn, w tym w głównej mierze znaczne fluktuacje kadrowe w wydziale właściwym merytorycznie do rozpatrzenia takich spraw, co miało miejsce w latach 2016-2019 (dopiero na początku 2020 r. zatrudniono pracowników na wolne wakaty). Dodatkowo znaczna liczba wpływających do GIOŚ odwołań od decyzji wydawanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, a tym samym również znaczące obciążenie merytorystów tymi sprawami, przy jednoczesnej realizacji bieżących i pilnych zadań (...) wpłynęły na opóźnienie w rozpatrzeniu sprawy Novel Trade Sp. z o.o. Dodatkowo wskazują, iż z uwagi na trwające ustalenia dotyczące kwestii formalno-prawnych powyższej sprawy, brak jest możliwości wskazania dokładnego terminu planowanego jej rozpatrzenia. Sprawa potraktowana zostanie jednakże priorytetowo i załatwiona w najkrótszym możliwym terminie (...)”.

(akta kontroli str. 776-777)

¹⁰² Ad. 1 - wznowiono monitoring zrzucanych odcieków, ustalono zasady dokonywania zrzutu, wykonano badania odcieku w zbiorniku W-1, dokonano dwóch próbných zrzutów; ad. 2 - podmiot zarządzający składowiskiem polemizował z ustaleniami WIOŚ i zobowiązał się do „dokładniejszej weryfikacji obowiązujących przepisów w stosunku do zakresu wykonywanej działalności”; ad. 3 - Novel Trade poinformował, że o przeprowadzonych badaniach za IV kwartał 2014 r. i I kwartał 2015 r. uzyskał informacje od Ekofol II w likwidacji; ad. 4 - spółka podjęła działania polegające na skutecznym przykryciu części A kwatery IV. Poinformowała, że zadanie to zostało w znacznej części wykonane, ale wnioskuje o przedłużenie terminu jego realizacji; ad. 5 - trwają prace niwelujące „zaistniałą sytuację”.

¹⁰³ Pismo znak: IN.III.7062.9.2015.BP.

¹⁰⁴ Zwanym dalej „GIOŚ”.

¹⁰⁵ Pismem znak: DliO-420/288A/2015/kjp z 19 maja 2015 r.

¹⁰⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 695 ze zm.

¹⁰⁷ Znak: DliO-420/288B/2015/kjp.

3. W okresie od 18 lutego 2015 r. do 17 marca 2015 r. WIOŚ przeprowadził ponowną pozaplanową, interwencyjną, kontrolę firmy Novel Trade. Kontrola została przeprowadzona w związku z zawiadomieniem¹⁰⁸ skierowanym przez Urząd Miejski w Pyskowicach¹⁰⁹ do WIOŚ, dotyczącym zanieczyszczenia rzeki Dramy odciekami pochodzącymi ze składowiska odpadów w Pyskowicach.

W ramach kontroli¹¹⁰ przeprowadzono 18 lutego 2015 r. oględziny rejonu za składowiskiem odpadów i potwierdzono fakt odprowadzania odcieków o brunatnej barwie spływających do rowu melioracyjnego u podnóża składowiska. Do badań pobrano próby odcieków oraz wodę z rzeki Dramy. Wyniki badań odcieków wypływających rurociągiem z korony składowiska do studzienki oraz ścieków w rowie melioracyjnym wykazały bardzo wysoki poziom zanieczyszczeń, charakterystycznych dla wód odciekowych ujmowanych systemem drenażu nadfoliowego, które powinny być kierowane w sposób kontrolowany do zbiornika odcieków. Wyniki badań rzeki Dramy nie wykazały obecności zanieczyszczeń na poziomie przekraczającym wartości graniczne wskaźników jakości wód określonych w zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych¹¹¹. Wyniki badań potwierdziły jednak, że odcieki wypływające nielegalnie ze składowiska spowodowały zanieczyszczenie środowiska wodnego. Wprowadzanie przez zarządzającego składowiskiem odcieków do środowiska stanowiło naruszenie warunków pozwolenia zintegrowanego dla tej instalacji.

Podczas kolejnych oględzin w dniu 4 marca 2015 r. stwierdzono, że odprowadzanie odcieków ze składowiska rurą biegnącą wzdłuż skarpy w południowo-wschodnim narożniku kwatery I do rowu melioracyjnego zostało zatrzymane. Stwierdzono natomiast, że zagłębienie pomiędzy skarpy a wywinieciem folii uszczelniającej, tj. uszczelniona niecka od strony północnej kwatery I była wypełniona wodami odciekowymi barwy brunatnej. Kontrolujący ustalili, że zgromadzone odcieki pochodziły z niezrekultowanej części kwatery III. Taki stan nieczynnej kwatery III wymagał podjęcia pilnych prac zmierzających do jej zamknięcia i rekultywacji.

W związku z zarzutami podniesionymi podczas poprzedniej kontroli WIOŚ, w odniesieniu do odpadów oznaczonych kodem 19 12 09 przyjmowanych do przykrywania, które faktycznie nie były minerałami, lecz stanowiły mieszaninę odpadów zanieczyszczonych domieszkami tworzyw, papieru, tkanin, folii itp., stwierdzono, że zarządzający składowiskiem znacznie zmniejszył ilość przyjmowanych odpadów tego rodzaju.

Stwierdzono, że zadanie zapewnienia systematycznego odprowadzania zmagazynowanych w zbiorniku wód odciekowych ze składowiska do oczyszczalni ścieków, w celu niedopuszczenia do przepełnienia zbiornika odcieków, do wykonania którego WIOŚ zobowiązał Novel Trade podczas poprzedniej kontroli, nie zostało zrealizowane. Odcieki były nadal zawracane do bryły składowiska i podlegały dalszemu zatężeniu.

Zadanie przykrycia materiałem izolacyjnym odpadów zdeponowanych w części I kwatery IV składowiska w celu zabezpieczenia ich przed oddziaływaniem czynników atmosferycznych, rozwiewaniem lekkich frakcji na przyległe tereny oraz zmniejszenia uciążliwości zapachowych, również nie zostało przez podmiot zarządzający składowiskiem zrealizowane.

¹⁰⁸ Pismo znak: GK.603.001.2015 z 17 lutego 2015 r.

¹⁰⁹ Zwany dalej „UM w Pyskowicach”.

¹¹⁰ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 69/2015, podpisany w dniu 17 marca 2015 r.

¹¹¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1482. - uchylonym z dniem 20 sierpnia 2016 r.

W odniesieniu do realizacji zadania usunięcia zalewiska wód odciekowych oraz odpadów z zagłębienia pod skarpą kwatery III składowiska od strony zachodniej, zarządzający składowiskiem poinformował, że część odcieków już wybrano i przewieziono w beczkach do zbiornika odcieków, a pozostałe prace zostaną wykonane w wyznaczonym terminie, tj. do końca marca 2015 r.

WIOŚ zastosował sankcje wobec Prezesa Zarządu Novel Trade w postaci grzywny w wysokości 500,00 zł oraz pouczenia.

(akta kontroli str. 473-489, 491-494)

Zarządzeniem pokontrolnym nr 41/2015 z 27 marca 2015 r.¹¹² ŚWIOŚ zobowiązał Novel Trade m.in. do:

1. nie dopuszczania do niekontrolowanego odprowadzania ścieków ze składowiska do rowu melioracyjnego, zamiast do zbiornika odcieków,
2. przyjmowania do unieszkodliwiania na składowisku wyłącznie odpadów spełniających kryteria dopuszczenia do składowania na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
3. zapewnienia odprowadzania zmagazynowanych w zbiorniku wód odciekowych ze składowiska do oczyszczalni ścieków, w celu niedopuszczenia do przepelnienia zbiornika odcieków.

(akta kontroli str. 499-502)

Novel Trade w nawiązaniu do ww. zarządzenia pokontrolnego poinformował¹¹³ ŚWIOŚ, że podjął działania zmierzające do zaprzestania naruszeń w nim określonych. Jednocześnie poinformował, że Spółka z dniem 20 kwietnia 2015 r. zaprzestała administrować ZPOK w Pyskowicach, w tym składowiskiem odpadów, dlatego nie może zapewnić dalszego wykonania obowiązków wskazanych w przedmiotowym zarządzeniu.

(akta kontroli str. 511)

Pismem z 16 marca 2015 r.¹¹⁴ ŚWIOŚ wystąpił do Prokuratury Rejonowej Gliwice-Zachód o wszczęcie postępowania w sprawie prowadzenia przez Novel Trade działalności związanej z nieprawidłową eksploatacją składowiska odpadów w Pyskowicach, powodującej zagrożenie dla środowiska wodnego. Poinformował, że nieprawidłowości polegały na nielegalnym odprowadzaniu wód odciekowych o znacznym ładunku zanieczyszczeń ze składowiska do rowu melioracyjnego i do rzeki Dramy, zamiast do zbiornika odcieków. Prokuratura 22 czerwca 2015 r.¹¹⁵ umorzyła śledztwo w przedmiotowej sprawie wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa.

(akta kontroli str. 497-498, 573-577, 619-620)

Pismem z 20 kwietnia 2015 r.¹¹⁶ Burmistrz Miasta Pyskowice zwrócił się do WIOŚ o podjęcie działań eliminujących możliwość wystąpienia poważnego skażenia środowiska. UM w Pyskowicach uzyskał bowiem informacje o możliwości zakopania, pod warstwą odpadów zeskładowanych w poprzednich latach, trujących odpadów w kwaterze IVA. Pismo w przedmiotowej sprawie¹¹⁷ Gmina Pyskowice skierowała również do Prokuratury Rejonowej Gliwice-Zachód w Gliwicach. Postanowieniem z 24 sierpnia 2018 r.¹¹⁸ prokurator Prokuratury Rejonowej Gliwice-

¹¹² Pismo znak: IN.III.7023.33.2015.BP.

¹¹³ Pismem z 30 kwietnia 2015 r.

¹¹⁴ Znak: IN.III.7023.33.2015.BP.

¹¹⁵ Sygn. Akt L.dz. PG-I-42/15.

¹¹⁶ Znak: GK.603.001.2015.

¹¹⁷ Z dnia 24 kwietnia 2015 r.

¹¹⁸ Sygn. akt PR Ds. 413.2018.Sp(c).

Zachód w Gliwicach umorzył śledztwo w przedmiotowej sprawie z uwagi na brak danych dostatecznie uzasadniających popełnienie czyny zabronionej.

W odpowiedzi na wniosek Burmistrza Gminy Pyskowice WIOŚ podał¹¹⁹, że nie dysponuje sprzętem umożliwiającym wskazanie miejsca domniemanego umieszczenia odpadów oraz ich wydobywania, a także właściwymi zabezpieczeniami w celu pobrania prób niezidentyfikowanych niebezpiecznych substancji. Poinformował jednocześnie, że możliwości pobrania do prób substancji w postaci „trujących odpadów” posiadają odpowiednio wyposażone służby, tj. Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej, w tym jednostki Ratownictwa Chemicznego. W związku z interwencją Burmistrza Miasta Pyskowice WIOŚ podjął kontrolę na składowisku w Pyskowicach w lipcu 2015 r.

(akta kontroli str. 510, 512, 1021-1037)

4. W okresie od 3 do 27 lipca 2015 r. WIOŚ przeprowadził kolejną kontrolę interwencyjną (pozaplanową) na składowisku w Pyskowicach. Od 20 kwietnia 2015 r. zarządzającym składowiskiem, po wypowiedzeniu przez Likwidatora Ekofol II w likwidacji umowy firmie Novel Trade, została ponownie spółka Ekofol II w likwidacji. W protokole kontroli nr WIOS-KATOW 245/2015 podano, że na składowisku utrzymywał się stan zagrożenia w związku z narastającymi problemami z wodami odciekowymi ze składowiska, które nie były odprowadzane do oczyszczalni ścieków lecz systematycznie zwracane do wnętrza składowiska. Stwierdzono, iż obecność znacznych ilości odcieków we wnętrzu kwatery III i IV, powodująca rozmoczenia skarp składowiska, może spowodować utratę stateczności skarp i zachwianie konstrukcji tego obiektu. Przepelniony zbiornik odcieków oraz obecność znacznych ilości wód odciekowych w czaszy składowiska stanowiła poważne zagrożenie niekontrolowanego wypływu odcieków na przyległe tereny.

W związku z wnioskiem Burmistrza Miasta Pyskowice z 20 kwietnia 2015 r. WIOŚ wskazał, że w masie zeskładowanych odpadów zachodzą procesy rozkładu i fermentacji składników biodegradowalnych, powodujące wydzielanie gazu składowiskowego. Przekopanie bryły składowiska ciężkim sprzętem, w celu zidentyfikowania ewentualnie zakopanych beczek z niebezpiecznymi substancjami, mogłoby stworzyć niebezpieczeństwo nadmiernej niekontrolowanej emisji metanu. Natomiast w przypadku wykonania odwiertu istniałoby niebezpieczeństwo uszkodzenia ewentualnie zakopanych opakowań z „trującymi” substancjami, co spowodowałoby rozprzestrzenienie zanieczyszczeń w bryle składowiska, a w konsekwencji ich migrację do wód odciekowych. Zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy o odpadach, zakazane jest wydobywanie odpadów ze składowiska, na którym są składowane zmieszane odpady komunalne lub zmieszane odpady komunalne z innymi rodzajami odpadów¹²⁰.

WIOŚ wystąpił do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Gliwicach¹²¹ z wnioskiem¹²² o sprawdzenie prawidłowości przebiegu procesu budowlanego poszczególnych kwater składowiska oraz ustalenie, czy w obecnym stanie zalanego odciekami składowiska oraz zbiornika odcieków istnieje niebezpieczeństwo utraty stabilności bryły składowiska i awarii zbiornika odcieków, co mogłoby doprowadzić do katastrofy budowlanej tych obiektów. PINB Powiatu Gliwickiego pismem z 6 kwietnia 2016 r.¹²³ poinformował WIOŚ, że ze względu na brak możliwości oceny budowy w terenie, w celu wyjaśnienia wezwał kierowników budowy, którzy

¹¹⁹ Pismem znak: IN.III.7023.33.2015.BP z 7 maja 2015 r.

¹²⁰ Według danych ewidencyjnych na składowisku były unieszkodliwiane m.in. zmieszane odpady komunalne, osady ze studzienek kanalizacyjnych i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

¹²¹ Zwanego dalej „PINB Powiatu Gliwickiego”.

¹²² Pismo znak: IN.7023.134.2015.BP z 6 lipca 2015 r.

¹²³ Pismo znak: PINB.7741.18.Pysk.2015.

potwierdzili prawidłowość wykonania obiektu budowlanego, zgodność z projektem budowlanym i udzielonymi pozwoleniami na budowę. Kierownik budowy kwatery IV przedłożył dokumentację fotograficzną potwierdzającą wykonanie poszczególnych etapów budowy z uwzględnieniem wszystkich elementów (warstw) tego obiektu.

(akta kontroli str. 526-544)

WIOŚ poinformował¹²⁴ również Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o możliwości wystąpienia zagrożenia sanitarnego związanego z funkcjonowaniem składowiska odpadów i zwrócił się o ustalenie, czy jego niekorzystny wpływ na środowisko może być przyczyną zagrożenia sanitarnego dla zdrowia ludzi zamieszkujących w jego rejonie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach¹²⁵ poinformował¹²⁶ ŚWIOŚ, że składowisko odpadów w Pyskowicach usytuowane jest na terenach położonych z dala od zabudowań mieszkalnych, co przekłada się na brak bezpośredniego oddziaływania na mieszkańców oraz z dala od eksploatowanych ujęć wody zaopatrujących miasto Pyskowice. Badania jakości wody pochodzącej z ww. ujęć z sieci wodociągowej na terenie miasta Pyskowice w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego jakości wody prowadzonego przez PPIS w Gliwicach nie wykazały w 2015 r. przekroczeń w zakresie badanych parametrów.

(akta kontroli str. 627-631)

W trakcie kontroli WIOŚ ustalono, że zasady zarządzania składowiskiem zostały określone w umowie z 4 września 1995 r. zawartej pomiędzy Miastem i Gminą Pyskowice a Ekofol. Spółka ta została zobowiązana do docelowej rozbudowy składowiska i do sukcesywnej rekultywacji w miarę wypełniania kolejnych kwat. Czas trwania umowy strony określiły na okres nie dłuższy niż 20 lat od ustanowienia użytkowania na mocy tej umowy. Rekultywację III kwatery zaplanowano na lata 2015-2017, tj. po wygaśnięciu prawa użytkowania nieruchomości.

WIOŚ ustalił podczas kontroli przeprowadzonych w latach 2014-2015, że eksploatacja składowiska nie była prowadzona zgodnie z warunkami decyzji o pozwoleniu zintegrowanym oraz decyzją zatwierdzającą instrukcję eksploatacji składowiska¹²⁷. Utrzymująca się niekorzystna sytuacja na składowisku, w tym pogłębiające się problemy z odciekami, które stanowiły zagrożenie dla środowiska oraz podejrzenie rozszczenia składowiska, które mogło doprowadzić do skażenia wód gruntowych odciekami, świadczyło o prowadzeniu składowiska w sposób sprzeczny z wymaganiami ochrony środowiska.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości, m.in.:

- 1) niebezpiecznie przepełniony zbiornik odcieków oraz obecność znacznych ilości wód odciekowych wewnątrz III i IV kwatery składowiska stanowią zagrożenie niekontrolowanego wypływu odcieków na tereny przyległe,
- 2) niezrekultywowana kwatera III oraz I część kwatery IV składowiska (upłynął termin zakończenia rekultywacji III kwatery składowiska określony w decyzji Marszałka orzekającej o jej zamknięciu na koniec maja 2015 r.),
- 3) brak prowadzenia monitoringu składowiska w 2015 r.

(akta kontroli str. 538-530, 540--550)

Pismem z 16 lipca 2015 r.¹²⁸ ŚWIOŚ zawiadomił Prokuraturę Rejonową Gliwice-Zachód o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z prowadzeniem przez

¹²⁴ Pismem znak: IN.III.7023.134.2015.BP z 16 lipca 2015 r.

¹²⁵ Któremu zostało przekazane do rozpatrzenia pismo WIOŚ, zwany dalej „PPIS w Gliwicach”.

¹²⁶ Pismem z 4 grudnia 2015 r., znak: NS/HK-4520-22/15.

¹²⁷ Stwierdzono m.in. problemy z gospodarką wodami odciekowymi, przyjmowanie odpadów do składowania i odzysku niezgodnie z decyzją, brak prowadzenia monitoringu w IV kwartale 2014 r.

¹²⁸ Znak: IN.III.7023.134.2015.BP.

Ekofol II w likwidacji działalności związanej z nieprawidłową eksploatacją składowiska odpadów w Pyskowicach, powodującą zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi. W zawiadomieniu podano m.in., że głównym problemem są: niezrekultywowana kwatera III składowiska, brak przykrycia odpadów w czynnej kwaterze IV składowiska oraz nieuporządkowana gospodarka wodami odciekowymi ze składowiska, które systemem drenażu nadfoliowego powinny być odprowadzane do zbiornika odcieków i dalej przekazywane do oczyszczalni ścieków. Od ponad roku odcieki nie były kierowane do oczyszczalni, lecz systematycznie były zwracane ze zbiornika do wnętrza kwatery IV oraz niezrekultywowanej kwatery III, co spowodowało wypełnienie czaszy składowiska mocno zatężonymi odciekami. Ponadto wyniki badań wód wskazywały na istnienie zagrożenia nieszczelności w podłożu składowiska.

Wyniki analiz wód odciekowych pobranych do badań przez inspektorów WIOŚ ze studzienek kontrolnych przy składowisku potwierdziły zawartość w nich zanieczyszczeń o charakterze organicznym. Prokuratura 29 lipca 2015 r. wszczęła śledztwo w sprawie składowania w Pyskowicach (w latach 2014-2015) odpadów w takich warunkach i w taki sposób, że mogło to powodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza i powierzchni ziemi. Postanowieniem z 31 sierpnia 2018 r.¹²⁹ prokurator Prokuratury Rejonowej Gliwice-Zachód w Gliwicach umorzył śledztwo w przedmiotowej sprawie z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

(akta kontroli str. 569-572, 574-578, 778, 1038-1077)

Zarządzeniem pokontrolnym nr 127/2015 z 29 lipca 2015 r.¹³⁰ ŚWIOŚ zobowiązał Likwidatora Ekofol II w likwidacji m.in. do:

- 1) prowadzenia monitoringu środowiska w rejonie składowiska,
- 2) podjęcia pilnych działań w celu doprowadzenia składowiska do stanu niestwarzającego zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi.

Pismem z 28 sierpnia 2015 r. Likwidator Ekofol II w likwidacji poinformował WIOŚ, m.in. że w sprawie obniżenia poziomu odcieków w przepelnionym zbiorniku zlecił firmie zewnętrznej wykonanie niezbędnych prac oraz, że prowadzone są rozmowy w sprawie odebrania odcieków ze zbiornika.

(akta kontroli str. 551-553, 565-568)

Decyzją nr 8/2015 z 29 grudnia 2015 r.¹³¹ ŚWIOŚ orzekł o nałożeniu na Ekofol II w likwidacji obowiązku ustalenia przyczyn zmian obserwowanych parametrów oraz możliwych zagrożeń dla środowiska, powodowanych oddziaływaniem składowiska odpadów w Pyskowicach i zobowiązał ww. spółkę m.in. do:

- ustalenia potencjalnego miejsca nieszczelności kwater składowiska,
- przeprowadzenia badań gruntu oraz wód drenażowych i podziemnych w rejonie składowiska w celu potwierdzenia ewentualnego uszkodzenia uszczelnienia składowiska oraz określenia aktualnego stanu zanieczyszczenia środowiska.

(akta kontroli str. 515-520)

Ekofol II w likwidacji 23 czerwca 2016 r. przesłał do WIOŚ opracowanie¹³² „*Badania fizykochemiczne wód z drenażu podfoliowego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pyskowicach-Zaolszanach przy ul. Wrzosowej wraz z opracowaniem opinii z oceną ich składu pod kątem możliwości zanieczyszczenia ich odciekami (wodami z drenażu nadfoliowego)*” - wykonane przez firmę zewnętrzną. W opracowaniu podano m.in.: „(...) stwierdzono, że wody drenażu

¹²⁹ Sygn. akt PR Ds. 456.2018.Sp(c).

¹³⁰ Pismo znak: IN.III.134.2015.BP.

¹³¹ Pismo znak: IN.III.7060.1.2015.BP.

¹³² Wykonane w czerwcu 2016 r.

podfoliowego są silnie zanieczyszczone związkami (substancjami) pochodzenia organicznego, o czym świadczą wysokie stężenia zawiesin ogólnych, ogólnego węgla organicznego (...). Źródłem zanieczyszczenia wód z drenażu podfoliowego są odcieki, czyli wysokoobciążone wody z drenażu nadfoliowego (...). Przyczyną tej sytuacji są najprawdopodobniej występujące nieszczelności w izolacji składowiska, które mogą być spowodowane np. uszkodzeniem geomembrany uszczelniającej jego podłoże". W zaleceniach podano: „Zaleca się podjęcie na składowisku odpadów w Pyskowicach-Zaolszanach pilnych prac naprawczych zmierzających do wyeliminowania zagrożenia środowiska gruntowo-wodnego (...) zaleca się doraźne kierowanie zanieczyszczonych wód z drenażu podfoliowego do zbiornika magazynowego wód z drenażu nadfoliowego (odcieków) z sukcesywnym ich przekazywaniem (razem ze zgromadzonymi odciekami) do urządzeń kanalizacyjnych (...)"

(akta kontroli str. 700-702, 716)

- **Kontrola w 2016 r.**

W okresie od 16 marca 2016 r. do 20 maja 2016 r. WIOŚ przeprowadził, w związku ze interwencją mieszkańca Pyskowic, kontrolę pozaplanową¹³³.

W wyniku przeprowadzonych oględzin na składowisku inspektorzy WIOŚ ustalili m.in, że odcieki z kwatery IV były odprowadzane bezpośrednio do zbiornika odcieków. Odcieki zalegające w zagłębieniu pomiędzy skarpią a wywinieciem folii uszczelniającej w kwaterze III i IV również były na bieżąco wypompowywane i kierowane do zbiornika.

Ustalono, że w 2015 r. i I kwartale 2016 r. nie były prowadzone badania monitoringu składowiska. W trakcie kontroli Likwidator Ekofol II w likwidacji poinformował, że przygotowuje się do zamknięcia i rekultywacji kwatery III składowiska, którą na mocy umowy pomiędzy Gminą Pyskowice a Ekofol zaplanowano na lata 2015-2017. W lutym 2016 r. Likwidator zlecił wykonanie projektu likwidacji kwatery III firmie zewnętrznej oraz opracowanie rozwiązań projektowych dla podjęcia eksploatacji kwatery IV wraz z jej rekultywacją. Do zakończenia kontroli WIOŚ nie został złożony do Urzędu Marszałkowskiego wniosek o wydanie decyzji na zamknięcie kwatery III składowiska. Ustalono również, że do IV kwatery składowiska od ponad roku nie były przyjmowane odpady, a zarządzający składowiskiem nie wystąpił z wnioskiem o wyrażenie zgody na jej zamknięcie. W trakcie kontroli wydano dwa pouczenia Likwidatorowi Ekofol II w likwidacji: w sprawie niedopełnienia obowiązku prowadzenia monitoringu składowiska oraz magazynowania odpadów przeznaczonych do składowania.

(akta kontroli str. 658-679)

Zarządzeniem pokontrolnym nr 100/2016/BP z 6 czerwca 2016 r.¹³⁴ ŚWIOŚ zobowiązał Likwidatora Ekofol II w likwidacji m.in. do:

- 1) prowadzenia na bieżąco monitoringu składowiska odpadów w Pyskowicach – w terminie niezwłocznie po otrzymaniu zarządzenia,
- 2) wystąpienia do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego¹³⁵ z wnioskiem o wyrażenie zgody na zamknięcie kwatery III składowiska oraz udzielenie zezwolenia na przetwarzanie odpadów w procesie zamykania składowiska - w terminie jw.

¹³³ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 86/2016 podpisany w dniu 20 maja 2016 r.

¹³⁴ Pismo znak: IN.III.7023.41.2016.BP.

¹³⁵ Zwanego dalej „UMWŚ”.

W odpowiedzi na zarządzenie pokontrolne Likwidator Ekofol II w likwidacji poinformował¹³⁶ m.in., że monitoring składowiska będzie realizowany od III kwartału 2016 r. Z pisma wynikało, iż obowiązek wystąpienia do UMWS z wnioskiem o wyrażenie zgody na zamknięcie kwatery III składowiska oraz udzielenie zezwolenia na przetwarzanie odpadów w procesie zamykania składowiska nie został zrealizowany.

(akta kontroli str. 706-712)

Realizując decyzję ŚWIOŚ nr 8/2015 z 29 grudnia 2015 r., Ekofol II w likwidacji 27 października 2016 r. przekazał WIOŚ opracowanie wykonane we wrześniu 2016 r. przez Główny Instytut Górnictwa¹³⁷ „*Badania gruntu oraz wód drenażowych i podziemnych w rejonie składowiska w Pyskowicach-Zaolszanach zlokalizowanego przy ul. Wrzosowej w celu potwierdzenia ewentualnego uszkodzenia uszczelnienia składowiska oraz określenia aktualnego stanu zanieczyszczenia środowiska – I Etap*”. W opracowaniu sformułowane zostały wnioski, m.in.:

1. Stan wód rzeki Dramy jest poniżej dobrego. Jednak podwyższone stężenia wskaźników określających zasolenie oraz związków biogennych nie są związane ze składowiskiem.
2. Ocieki pochodzące ze składowiska poza wskaźnikami o zwyczajowo wysokich stężeniach w ściekach tego rodzaju, charakteryzują się ponadto przekroczeniem dopuszczalnych stężeń chromu, węglowodorów ropopochodnych i związków BTX dla ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi.

W drugiej części ww. opracowania, sporządzonej w grudniu 2016 r., w podsumowaniu podano, m.in., że na podstawie szczegółowego przeglądu systemu odprowadzania wód podfoliowych spod składowiska w Pyskowicach stwierdzić należy, że nie ma przesłanek do wykazania uszkodzenia folii PEHD¹³⁸ pod składowiskiem oraz przenikania odcieków składowiskowych do systemu drenażu podfoliowego. Zidentyfikowane zanieczyszczenie wód podziemnych nie stanowi istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska. W badanych wodach nie stwierdzono podwyższonych stężeń substancji stwarzających ryzyko. W zaleceniach GIG podał m.in., że proponowane jest dokończenie oczyszczania systemu odprowadzania wód podfoliowych spod kwatery II i III, które rozpoczęto w listopadzie 2016 r. oraz przeprowadzenie odbudowy systemu odpompowywania wód drenażu podfoliowego spod kwatery IV. Z ww. ekspertyzy wynikało, że nie został potwierdzony stan awaryjny na składowisku, tj. uszkodzenie uszczelnienia składowiska.

(akta kontroli str. 680-684, 735-746)

Marszałek, na podstawie art. 148 ust. 1 ustawy o odpadach wszczął w 2017 r. postępowanie w sprawie zamknięcia III kwatery składowiska w Pyskowicach. Postępowanie zostało wszczęte ponieważ: składowanie odpadów na kwaterze III zostało zakończone 31 sierpnia 2013 r., na składowisku odpadów zaobserwowano zmiany parametrów wskazujących na możliwość powstania zagrożeń dla środowiska, zarządzający składowiskiem odpadów nie wystąpił z wnioskiem o zgodę na zamknięcie III kwatery składowiska. Ponadto niewykonana została decyzja Marszałka nr 308/OS/2014 z 12 lutego 2014 r. orzekająca o zamknięciu III kwatery składowiska. W ramach postępowania na zlecenie Marszałka firma zewnętrzna sporządziła opracowanie „*Ekspertyza dotycząca zamknięcia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z instrukcją*”

¹³⁶ Pismem z 29 czerwca 2016 r., znak: 10/06/2016.

¹³⁷ Zwany dalej „GIG”.

¹³⁸ Geomembrany.

prowadzenia składowiska zlokalizowanego w Pyskowicach-Zaolszanach przy ul. Wrzosowej 20A - kwatery III i IV”.

W dniu 9 lutego 2017 r. Marszałek wydał decyzję Nr 435/OS/2017, którą orzekł o zamknięciu z urzędu kwatery III składowiska w Pyskowicach. W harmonogramie zamknięcia kwatery III przewidziano następujące działania:

1. niwelacja powierzchni składowanych odpadów i wykonanie warstwy wyrównującej w terminie do 30 czerwca 2018 r.,
2. wykonanie drenażu skarpowego – do 30 kwietnia 2019 r.,
3. wykonanie rowu opaskowego i drogi wjazdowej na wierzchowinę – do 31 grudnia 2019 r.,
4. ogrodzenie obiektu – do 30 września 2019 r.,
5. wykonanie okrywy rekultywacyjnej i rekultywacja biologiczna kwatery III (zakończenie rekultywacji składowiska) – do 31 grudnia 2019 r.

(akta kontroli str. 61, 752-759)

W oparciu o ustalenia dokonane podczas opisanej wyżej kontroli, WIOŚ wystąpił¹³⁹ do Marszałka z wnioskiem o podjęcie postępowania wynikającego z art. 148 ustawy o odpadach, tj. zamknięcie z urzędu kwatery IV składowiska w Pyskowicach.

Decyzją nr 808/OS/2017 z 14 marca 2017 Marszałek orzekł o zamknięciu z urzędu kwatery IV składowiska w Pyskowicach, na którą zaprzestano przyjmować odpady 20 kwietnia 2015 r. W harmonogramie zamknięcia kwatery IV przewidziano następujące działania:

1. modernizacja pompowni i wykonanie rurociągu tłoczego odcieków – do 30 grudnia 2017 r.,
2. wykonanie pasa zieleni izolacyjnej – do 30 maja 2018 r.,
3. wykonanie instalacji odgazowania – do 15 grudnia 2019 r.,
4. niwelacja powierzchni składowanych odpadów i wykonanie warstwy wyrównującej w terminie do 15 grudnia 2019 r.,
5. wykonanie rowu opaskowego i drogi wjazdowej na wierzchowinę – do 15 grudnia 2020 r.,
6. wykonanie okrywy rekultywacyjnej i rekultywacja biologiczna kwatery IV – do 30 listopada 2020 r.

Termin końcowy zakończenia rekultywacji ustalono na 31 grudnia 2020 r. Adresatem ww. decyzji był Ekofol II w likwidacji jako podmiot zarządzający składowiskiem.

Decyzjami Nr 739/OS/2018 i Nr 740/OS/2018 z 28 lutego 2018 r. Marszałek udzielił spółce Zaolszany Sp. z o.o. zezwoleń na prowadzenie działalności polegającej na przetwarzaniu odpadów i w zakresie odzysku odpadów w ramach rekultywacji zamykanych kwater - odpowiednio III i IV składowiska.

(akta kontroli str. 61, 703-705, 760-769, 840, 872, 943-955)

Ekofol II w likwidacji nie przystąpiła do zamykania kwater III i IV składowiska ze względu na brak środków finansowych. W związku z powyższym Marszałek wskazał, że na mocy art. 149 ust. 2 ustawy o odpadach następuje zmiana zobowiązanego do wykonania decyzji orzekających o zamknięciu kwater składowiska oraz o zatwierdzeniu nowej instrukcji prowadzenia składowiska odpadów. Marszałek ustalił, że zobowiązanym staje się właściwy organ gminy, tj. Burmistrz Miasta Pyskowice i przekazał mu do realizacji ww. decyzje. Burmistrz Miasta Pyskowice przyjął do realizacji przedsięwzięcie dot. zamknięcia i rekultywacja składowiska odpadów w Pyskowicach, na wykonanie którego otrzymał

¹³⁹ Pismo z 24 maja 2016 r., znak: IN.III.7023.41.2016.BP.

dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Składowisko zostało przejęte przez Gminę Pyskowice z dniem 7 listopada 2017 r. od Ekofol II w likwidacji, a następnie przekazane przez Gminę w zarządzanie spółce komunalnej Zaolszany Sp. zo.o.¹⁴⁰, powołanej w tym celu uchwałą nr XXIX/221/2017 RM w Pyskowicach z 23 stycznia 2017 r.

(akta kontroli str. 835-836, 842-843)

Dnia 15 grudnia 2017 r. została podpisana umowa dotacji nr 661/201761/OZ.sk/D¹⁴¹ zawarta pomiędzy WFOŚiGW w Katowicach a Gminą Pyskowice na przekazanie 12,3 mln zł z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania pn. „Zamknięcie i rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pyskowicach przy ul. Wrzosowej”. Kwota dotacji stanowiła 100% kosztów kwalifikowalnych zadania.

(akta kontroli str. 845, 908-920)

• Kontrola w 2018 r.

W okresie od 16 stycznia 2018 r. do 15 lutego 2018 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę spółki Zaolszany w zakresie rekultywacji i pozostałej działalności związanej z gospodarką odpadami na składowisku w Pyskowicach¹⁴². Kontrola została podjęta w związku z wnioskami UMWS¹⁴³ (w zw. z art. 41a ust. 1 ustawy o odpadach¹⁴⁴) dotyczącymi przeprowadzenia kontroli instalacji do przetwarzania odpadów w ramach zamykania i rekultywacji kwatery III i IV składowiska w Pyskowicach. W wyniku ustaleń kontroli stwierdzono, że spółka Zaolszany posiada możliwości techniczne i organizacyjne pozwalające na przetwarzanie odpadów w instalacji zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach ochrony środowiska.

(akta kontroli str. 837-852)

Przedmiotem ww. kontroli był również monitoring składowiska. Likwidator Ekofol II w likwidacji dostarczył do WIOŚ¹⁴⁵ wyniki monitoringu składowiska, obejmujące IV kwartał 2016 r. oraz I kwartał 2017 r. Analiza przedłożonych wyników badań wskazywała na ponadnormatywne zanieczyszczenie wód podziemnych w piezometrach¹⁴⁶. Wody odciekowe ze składowiska¹⁴⁷ nie zawierały substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego¹⁴⁸. Przekroczone były poziomy BZT¹⁴⁹, ChZT¹⁵⁰, OWO¹⁵¹, azotu amonowego oraz fosforu w odniesieniu do wartości dopuszczalnych dla ścieków wprowadzanych do wód lub ziemi. WIOŚ zwrócił uwagę Likwidatorowi Ekofol II, że w przeprowadzonych badaniach wód nie zostały uwzględnione parametry charakterystyczne dla składowisk odpadów komunalnych,

¹⁴⁰ Zwanej dalej „Zaolszany”.

¹⁴¹ Zwana dalej „umową dotacji”.

¹⁴² Protokół kontroli planowej nr WIOS-KATOW 27/2018 podpisany 15 lutego 2018 r.

¹⁴³ OS.GO.7244.81.2017 oraz OS.GO.7244.80.2017 z 10 listopada 2017 r.

¹⁴⁴ Zezwolenie na zbieranie odpadów, zezwolenie na przetwarzanie odpadów oraz pozwolenie na wytworzenie odpadów uwzględniające zbieranie lub przetwarzanie odpadów są wydawane po przeprowadzeniu przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, z udziałem przedstawiciela właściwego organu, kontroli instalacji, obiektu budowlanego lub jego części lub miejsc magazynowania odpadów, w których ma być prowadzone przetwarzanie odpadów lub zbieranie odpadów, w zakresie spełniania wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska.

¹⁴⁵ Pismami z 27 marca 2017 r. oraz 29 maja 2017 r.

¹⁴⁶ Piezometr otwarty wiercony – wydrążony w ziemi otwór o niewielkiej średnicy, służący do pomiarów poziomu swobodnego zwierciadła wody w warstwach wodonośnych wraz z możliwością pomiaru temperatury wody, kierunku i prędkości filtracji oraz z możliwością pobierania próbek wody (np. w celu badań chemicznych). Stosowany do kontroli wód podziemnych w ziemnych budowach hydrotechnicznych oraz w ich sąsiedztwie a także w innych gałęziach budownictwa i geologii.

¹⁴⁷ Ze zbiornika magazynowego odcieków.

¹⁴⁸ Np. rtęć i kadm.

¹⁴⁹ Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT_n) – umowny wskaźnik określający biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (mg/dm³, g/m³), czyli ilość tlenu wymaganą do utlenienia związków organicznych przez mikroorganizmy (bakterie aerobowe).

¹⁵⁰ Chemiczne zapotrzebowanie tlenu – wskaźnik ilości zanieczyszczeń wód i ścieków.

¹⁵¹ Wskaźnik określający sumę wszystkich organicznych zanieczyszczeń - ogólny węgiel organiczny.

tj. m.in. stężenia fosforu, azotu amonowego, chlorków, siarczanów, pomimo, że wskaźniki te zostały wymienione jako parametry objęte monitoringiem w poprzedniej decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska oraz w decyzjach zatwierdzających instrukcję prowadzenia kwatery III i kwatery IV składowiska. Likwidator poinformował, że ograniczenia w zakresie przeprowadzonych badań wynikały z braku wystarczających środków finansowych na wykonanie monitoringu. WIOŚ nie otrzymał kolejnych raportów z monitoringu składowiska.

(akta kontroli str. 853-854)

Postanowieniem z 15 lutego 2018 r.¹⁵² ŚWIOŚ stwierdził spełnianie wymagań określonych w przepisach ochrony środowiska w stosunku do instalacji do przetwarzania odpadów, tj. kwatery III i IV składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowanego w Pyskowicach przy ul. Wrzosowej 20A, zarządzanego przez Zaolszany.

(akta kontroli str. 822-825)

Pismem z 16 maja 2018 r.¹⁵³ WIOŚ wezwał Zaolszany do przedłożenia informacji dotyczących m.in. terminu podjęcia prac związanych z zamykaniem kwatery III i IV składowiska w Pyskowicach, usuwania odcieków ze składowiska oraz realizacji umowy dotacji zawartej pomiędzy WFOŚiGW a Gminą Pyskowice. W odpowiedzi¹⁵⁴ na ww. pismo spółka Zaolszany poinformowała, że 10 kwietnia 2018 r. podpisana została umowa na realizację zadania związanego z rekultywacją kwatery III składowiska. Wykonawcom przekazano plac budowy celem realizacji zadania. Rozpoczęto prace związane z wypompowaniem i utylizacją odcieków zgromadzonych w niecce kwatery III oraz w zbiorniku odcieków. Przystąpiono do prac mających na celu przepompowanie odcieku znajdującego się ww zbiorniku odcieków do zbiornika tymczasowego (w celu renowacji zbiornika odcieków). Zgodnie z posiadaną przez Zaolszany Sp. z o.o. decyzją na przetwarzanie odpadów dla kwatery IV składowiska przyjmowano odpady, które miały być wykorzystane do wypełnienia kwatery. Spółka poinformowała również, że odcieki zgromadzone w niecce III kwatery składowiska oraz w zbiorniku odcieków były sukcesywnie odbierane. Zgodnie z pismem Spółki umowa dotacji realizowana była zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym¹⁵⁵.

(akta kontroli str. 832-833, 940-942)

Pismem z 25 września 2019 r.¹⁵⁶ WIOŚ poinformował Państwową Agencję Atomistyki¹⁵⁷, iż do Inspektoratu wpłynęło pismo w sprawie niewłaściwie prowadzonej eksploatacji składowiska odpadów w Pyskowicach. Z interwencji wynikało, m.in., że wywożone są odpady radioaktywne. W związku z tym, iż do zakresu działania PAA należy m.in. współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej w sprawach związanych z bezpieczeństwem jądrowym i ochroną radiologiczną, Inspektorat zwrócił się do niej z prośbą o podjęcie

¹⁵² Pismo znak: IN.III.7060.146.2017.BP.

¹⁵³ Znak: IN.III.7023.9.2018.BP.

¹⁵⁴ Pismo z 8 czerwca 2018 r.

¹⁵⁵ Wizja lokalna na składowisku, przeprowadzona 5 października 2018 r. przez pracowników WFOŚiGW, potwierdziła realizację w 100% pkt II.1.1 i II.1.2 harmonogramu realizacji prac. Ponadto stwierdzono, że zadania określone w pkt: II.1.3 Zagospodarowanie odcieków zgromadzonych w niecce kwatery III oraz w istniejącym zbiorniku odcieków, II.1.4 Renowacja zbiornika odcieków, II.1.5 Sprawdzenie szczelności - kwatera III, II.1.6 Niwelacja zdeponowanych odpadów, docelowo ukształtowanie korony składowiska - kwatera III, II.1.7 Wykonanie warstwy wyrównującej, II.1.8 Ułożenie warstwy geowłókniny - kwatera III oraz II.1.13 Modernizacja drogi dojazdowej do zbiornika odcieków, zostały zrealizowane w 100%. W trakcie realizacji były zadania określone w pkt: II.1.9 Wykonanie rowów odwadniających wewnętrznych wokół kwatery przy skarpach nasypów oraz drogi dojazdowej na wierzchołku - kwatera III, II.1.10 Wykonanie okrywy rekultywacyjnej wierzchołku i skarpu - kwatera III oraz II.1.11 Wykonanie drenażu skarpowego - kwatera III. Do realizacji (odnośnie kwatery III) pozostało zadanie określone w pkt II.1.12 Rekultywacja biologiczna.

¹⁵⁶ Znak: IN.III.7024.58.2019.AG.

¹⁵⁷ Zwaną dalej „PAA”.

odpowiednich działań w zakresie posiadanych kompetencji. W dniach 10 i 17 października 2019 r. PAA przeprowadziła kontrolę spółki Zaolszany¹⁵⁸, podczas której wykonała pomiary dozymetryczne rekultywowanego składowiska odpadów, „celem stwierdzenia, czy na składowisku występuje promieniowanie jonizujące pochodzące od działalności człowieka”. Na terenie składowiska odpadów nie stwierdzono obecności odpadów promieniotwórczych.

(akta kontroli str. 857-863)

- **Kontrola w latach 2019-2020**

W okresie od 30 grudnia 2019 r. do 27 kwietnia 2020 r. WIOŚ przeprowadził kontrolę pozaplanową spółki Zaolszany, w związku z interwencjami w sprawie sposobu rekultywacji składowiska odpadów w Pyskowicach.

(akta kontroli str. 857-889, 1078-1095, 1098-1114, 1143-1150)

W trakcie oględzin kwatery III stwierdzono m.in., że kwatera ta nie była eksploatowana, została w pełni zrehabilitowana, porośnięta roślinnością trawiastą, uporządkowana i uformowana. W ramach ww. kontroli ustalono, że spółka Zaolszany nie dotrzymywała terminów harmonogramu działań związanych z technicznym sposobem zamknięcia i rekultywacji kwatery IV. Ustalono, że w 2020 r. kontrolowany podmiot przyjął jeszcze odpady do wykonania warstwy wyrównawczej, mimo że termin realizacji tych prac wyznaczony był na grudzień 2019 r. Ponadto prace związane z podłączeniem instalacji służącej do zbierania odcieków do zbiornika na odcieki zostały wykonane w grudniu 2019 r., a zgodnie z harmonogramem modernizacja pompowni i wykonanie rurociągu tłoczego odcieków powinno zostać wykonane w terminie do 30 grudnia 2017 r.

Oględziny terenu wykazały, że spółka Zaolszany na kwaterze IV składowiska rozplantowała odpady nieujęte w decyzji Marszałka nr 740-OS-2018 z 28 lutego 2018 r. Inspektorzy WIOŚ w trakcie oględzin stwierdzili, że odzyskowi zostały poddane odpady w postaci pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych o kodzie 19 12 12¹⁵⁹. W skład tych odpadów wchodziły znaczne ilości drobnych odpadów plastikowych i papierowych, drewnianych oraz gałęzie i ziemia. Przedmiotowym odpadom towarzyszył zapach materii organicznej pochodzący z przetwarzania odpadów komunalnych. Z ewidencji wynikało, że odpady te zostały dostarczone przez podmiot zewnętrzny jako odpady o kodzie 19 05 03 (kompost nieodpowiadający wymaganiom (nienadający się do wykorzystania) w łącznej ilości 235,36 Mg. W trakcie kontroli WIOŚ spółka Zaolszany złożyła dostawcy ww. odpadów reklamację, która nie została uwzględniona.

Stwierdzono, że Spółka Zaolszany przyjęła do odzysku na kwaterze III składowiska odpady 19 12 09, tj. minerały (np. piasek, kamienie), co było niezgodne z decyzją Marszałka nr 739/OS/2018 z 28 lutego 2018 r. W myśl tej decyzji spółka mogła przyjąć odpady o kodzie ex 19 12 09, tj. minerały (np. piasek, kamienie) niepochodzące z przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Stwierdzono także inne nieprawidłowości w działalności spółki Zaolszany, takie jak:

- niesporządzenie zbiorczego zestawienia informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat za 2018 r., co stanowiło naruszenie art. 286 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony

¹⁵⁸ Protokół kontroli Nr DJ/241/K/2019, znak: DOR/A-450/2019 z 17 października 2019 r.

¹⁵⁹ Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 (Inne odpady, w tym zmieszane substancje i przedmioty, z mechanicznej obróbki odpadów zawierające substancje niebezpieczne).

- środowiska¹⁶⁰, zastosowano sankcję w postaci mandatu wystawionego Prezesowi Zarządu spółki Zaolszany,
- prowadzenie przez spółkę w 2018 i 2019 r. ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym, co stanowiło naruszenie art. 180 ustawy o odpadach, zastosowano sankcję w postaci mandatu wystawionego Prezesowi Zarządu spółki Zaolszany,
 - sporządzeniu niezgodnie ze stanem rzeczywistym sprawozdania z zakresu gospodarowania odpadami za 2018 r. przekazanego do Marszałka, zastosowano sankcję w postaci mandatu wystawionego Prezesowi Zarządu spółki Zaolszany,
 - przetwarzaniu odpadów o kodzie 17 09 04 (zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w kodach 17 09 01¹⁶¹, 17 09 02¹⁶² i 17 09 03¹⁶³). Łącznie spółka poddała odzyskowi 77,020 Mg ww. odpadów. Było to niezgodne z decyzją Marszałka nr 740/OS/2018 z 28 lutego 2018 r.,
 - przetwarzaniu odpadów bez wymaganego zezwolenia (po wygaśnięciu ww. decyzji Marszałka), tj. po 5 marca 2020 r.¹⁶⁴,
 - niedotrzymaniu warunków posiadanego zezwolenia wodnoprawnego, zastosowano sankcję w postaci pouczenia Prezesa Zarządu spółki Zaolszany.

(akta kontroli str. 864-889, 1115)

W zakresie monitoringu składowiska ustalono, że za lata 2018 i 2019 sporządzono raporty monitoringu składowiska. Stwierdzono, że w badaniach odcieków za 2018 i 2019 r. nie wykonano analiz chromu i niklu (konieczność badania przedmiotowych wskaźników wynikała z pozwolenia wodnoprawnego). O wynikach ww. kontroli ŚWIOŚ poinformował Burmistrza Miasta Pyskowice¹⁶⁵, Marszałka¹⁶⁶ oraz GIOŚ¹⁶⁷.

(akta kontroli str. 879-883, 1129-1142)

W związku z nieprawidłowościami ustalonymi podczas ww. kontroli ŚWIOŚ wydał zarządzenie pokontrolne Nr 71/2020/AG¹⁶⁸ skierowane do likwidatora spółki Zaolszany, którym zarządził m.in.:

- 1) sporządzenie i przekazanie Marszałkowi wykazu zawierającego informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat

¹⁶⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm., zwanej dalej „POŚ”.

¹⁶¹ Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające rtęć.

¹⁶² Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające PCB (np. substancje i przedmioty zawierające PCB: szczeliwa, wykładziny podłogowe zawierające żywice, szczelne zespoły okienne, kondensatory).

¹⁶³ Inne odpady z budowy, remontów i demontażu (w tym odpady zmieszane) zawierające substancje niebezpieczne.

¹⁶⁴ Zgodnie z brzmieniem art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1592, ze zm.) - posiadacz odpadów, który przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskał zezwolenie na zbieranie odpadów, zezwolenie na przetwarzanie odpadów, zezwolenie na zbieranie i przetwarzanie odpadów albo pozwolenie na wytworzenie odpadów uwzględniające zbieranie lub przetwarzanie odpadów, jest obowiązany, w terminie do 5 marca 2020 r. złożyć wniosek o zmianę posiadanej decyzji. W związku z czym spółka Zaolszany, by móc przetwarzać odpady, zgodnie z decyzjami nr 740-OS-2018 z dnia 28 lutego 2018 r. oraz decyzją Wojewody Śląskiego, znak: ŚR-II-6618/118/36/6/07 z dnia 20 kwietnia 2007 r., wraz z późniejszymi zmianami, tj. pozwoleniem zintegrowanym, powinna złożyć stosowny wniosek o ich zmianę. W czasie kontroli WIOŚ ustalono, że spółka w dniu 5 marca 2020 r. złożyła wniosek „o przedłużenie pozwolenia zintegrowanego wydanego przez Wojewodę Śląskiego nr ŚR-II-6618/118/36/6/07 dla instalacji pn. Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Pyskowicach-Zaolszanach (...)”. Jednakże nie złożyła wniosku o zmianę decyzji Marszałka nr 740-OS-2018 z 28 lutego 2018r., co oznacza że w myśl obowiązujących przepisów przedmiotowa decyzja (zezwolenie na prowadzenie działalności polegającej na przetwarzaniu odpadów, w zakresie odzysku odpadów w ramach rekultywacji zamykanej kwatery IV składowiska odpadów) utraciła ważność. Spółka Zaolszany by móc prowadzić ww. działalność winna uzyskać nowe, wymagane zezwolenie na przetwarzanie odpadów. Zatem podmiot od 6 marca 2020 r. nie posiadał uregulowanego stanu formalnoprawnego na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów w ramach rekultywacji zamykanej kwatery IV składowiska odpadów w Pyskowicach. W czasie kontroli WIOŚ ustalono, na podstawie ewidencji odpadów (KPO wygenerowanych z BDO), że po 5 marca 2020 r. spółka Zaolszany przyjmowała odpady do odzysku.

¹⁶⁵ Pismo z 15 lipca 2020 r., znak: IN.III.7023.275.2019.AG.

¹⁶⁶ Pismo z 15 lipca 2020 r., znak: IN.III.7023.275.2019.AG.

¹⁶⁷ Pismo z 15 lipca 2020 r., znak: IN.III.7023.275.2019.AG.

¹⁶⁸ Znak sprawy: IN.III.7023.275.2019.AG.

- za 2018 r. odzwierciedlający faktyczny stan korzystania ze środowiska, a w przyszłości sporządzenie i przekazywanie ww. wykazu w ustawowym terminie (termin realizacji: do 31 sierpnia 2020 r.);
- 2) prowadzenie ewidencji odpadów zgodnie ze stanem rzeczywistym (termin realizacji: do końca lutego każdego roku za poprzedni rok);
 - 3) sporządzenie i przekazanie Marszałkowi zbiorczego zestawienia danych o ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania odpadów za 2018 r., zgodnie ze stanem rzeczywistym (termin realizacji: do 31 sierpnia 2020 r.);
 - 4) prowadzenie prac zgodnie z terminami określonymi w harmonogramie działań związanych z technicznym sposobem zamknięcia i rekultywacji kwatery IV składowiska w Pyskowicach (termin realizacji: zgodnie z harmonogramem);
 - 5) zaprzestanie przetwarzania odpadów (17 09 04) w ramach wykonania warstwy wyrównawczej i rekultywacyjnej (termin realizacji: niezwłocznie);
 - 6) zaprzestanie przetwarzania odpadów (19 12 09) w ramach rekultywacji (termin realizacji: od dnia otrzymania niniejszego zarządzenia);
 - 7) wykonywanie badania chromu ogólnego oraz niklu w ściekach przemysłowych wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych;
 - 8) podjęcie działania w celu uregulowania stanu formalnoprawnego w zakresie przetwarzania odpadów oraz zaprzestanie przetwarzania odpadów do czasu uzyskania decyzji na przetwarzanie odpadów (termin realizacji: niezwłocznie);
 - 9) zaprzestanie przetwarzania odpadów (19 12 12) w ramach rekultywacji kwatery IV składowiska odpadów w Pyskowicach (termin realizacji: niezwłocznie).
- (akta kontroli str. 1116-1127)

Pismem z 31 sierpnia 2020 r. Zaolszany Sp. z o.o. w likwidacji poinformowała WIOŚ o sposobie wykonania ww. zarządzenia pokontrolnego, m.in. o przekazaniu Marszałkowi korekty do zestawienia odpadów za 2018 r. oraz o złożeniu w terminie, zgodnego ze stanem rzeczywistym, zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za rok 2019. Spółka poinformowała ponadto, że termin końcowy (15 grudnia 2020 r.) zakończenia prac związanych z zamknięciem i rekultywacją kwatery IV składowiska odpadów nie jest zagrożony oraz że Spółka otrzymała pisemną ekspertyzę z badania chromu i niklu w wywożonych odciekach dotyczącą II kwartału 2020 r.

(akta kontroli str. 1232-1356)

Pismami¹⁶⁹ z 18 sierpnia 2020 r. ŚWIOŚ zawiadomił Zaolszany Sp. z o.o. w likwidacji o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia spółce kar pieniężnych za: gospodarowanie odpadami niezgodnie z wymaganym zezwoleniem, o którym mowa w art. 41 ustawy o odpadach oraz za zbieranie i przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia na terenie składowiska odpadów. Jednocześnie ŚWIOŚ zawiadomił¹⁷⁰ ww. spółkę o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wstrzymania działalności posiadacza odpadów - Zaolszany Sp. z o.o. w likwidacji w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów bez wymaganego zezwolenia na terenie przy ul. Wrzosowej 20 A w Pyskowicach.

(akta kontroli str. 960-965)

¹⁶⁹ Znak: WP.7062.133.2020.PS i WP.7062.132.2020.PS.

¹⁷⁰ Pismo z 18 sierpnia znak: WP.7060.54.2020.PS.

Składowisko odpadów komunalnych w Wilkowicach

W latach 2014-2020 WIOŚ przeprowadził cztery kontrole składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Wilkowicach przy ul. Wilkowskiej 51¹⁷¹: w 2014, 2015, 2017 oraz jedną na przełomie 2018 i 2019 r.

(akta kontroli str. 1151-1166, 1171-1181, 1197-1208)

• Kontrola w 2014 r.

W okresie od 30 czerwca 2014 r. do 14 lipca 2014 r. Delegatura WIOŚ w Bielsku-Białej przeprowadziła planową kontrolę firmy Ekoład Sp. z o.o.¹⁷², która zarządzała funkcjonującym wówczas składowiskiem w Wilkowicach. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące m.in.: gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, opłat za korzystanie ze środowiska, postępowania z odpadami, eksploatacji składowiska i realizacji obowiązków w zakresie odbioru odpadów komunalnych. W protokole z przeprowadzonej kontroli¹⁷³ podano, iż zgodnie z ustaleniami międzygminnymi¹⁷⁴ Ekoład zobowiązany został do wystąpienia, w terminie do 31 stycznia 2015 r., z wnioskiem o zamknięcie składowiska w Wilkowicach. W wyniku kontroli nie stwierdzono naruszeń i nieprawidłowości.

Ponadto, wyniki monitoringu składowiska za 2013 r. zbadano w ramach kontroli dokumentacyjnej, z której 31 grudnia 2014 r. sporządzono adnotację z czynności kontrolnych opartych na analizie badań automonitoringowych Nr BIB D462/2014.

(akta kontroli str. 1151-1159, 1167-1170)

• Kontrola w 2015 r.

W okresie od 12 do 19 sierpnia 2015 r. Delegatura WIOŚ w Bielsku-Białej przeprowadziła pozaplanową kontrolę Ekoładu. Kontrolę wszczęto na wniosek Marszałka z 10 sierpnia 2015 r. w związku z wnioskiem Ekoładu o wydanie zgody na zamknięcie składowiska w Wilkowicach. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące m.in.: postępowania z odpadami, eksploatacji składowiska odpadów i monitoringu składowiska. Przeprowadzono również oględziny terenu składowiska. WIOŚ, po zapoznaniu się z „Dokumentacją do wniosku o zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Wilkowicach przy ul. Wilkowskiej 51”, nie wniósł uwag do przedłożonego projektu obejmującego zagadnienia ukształtowania bryły składowiska, rekultywacji składowiska oraz harmonogramu działań związanych z rekultywacją. W wyniku kontroli nie stwierdzono naruszeń i nieprawidłowości. Decyzją nr 1526/OS/2015 z 31 sierpnia 2015 r. Marszałek wyraził zgodę na zamknięcie składowiska w Wilkowicach. Zgodnie z ww. decyzją zakończenie procesu zamykania składowiska przewidziano na 31 października 2020 r.

Wyniki monitoringu składowiska za 2014 r. zostały zbadane w ramach oddzielnej kontroli dokumentacyjnej, z której w dniu 4 listopada 2015 r. sporządzono adnotację z czynności kontrolnych, opartych na analizie badań automonitoringowych Nr BIB D308/2015.

(akta kontroli str. 11160-1166, 1182-1184, 1224-1228)

• Kontrola w 2017 r.

W okresie od 17 marca 2017 r. do 4 kwietnia 2017 r. Delegatura WIOŚ w Bielsku-Białej przeprowadziła pozaplanową (interwencyjną) kontrolę Ekoładu. Kontrola

¹⁷¹ Zwanego dalej „składowiskiem w Wilkowicach”.

¹⁷² Zwanej dalej „Ekoład”.

¹⁷³ Protokół kontroli Nr BIB 136/2014.

¹⁷⁴ Stanowisko gmin wynikało z uchwały nr 2/IV Rady Nadzorczej Ekoładu z 20 maja 2014 r. Zwyczajne Zgromadzenie Spółki postanowiło, uchwałą nr 16/06/2014, przyjąć i wdrożyć „Długoterminową koncepcję wykonania rekultywacji składowiska odpadów prowadzonego przez Ekoład Sp. z o.o.”.

została wszczęta na wniosek Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie z 15 listopada 2016 r. o podjęcie kontroli w związku z przekazaniem z Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. Balin¹⁷⁵ odpadów o kodzie 19 05 03 (kompost nieodpowiadający wymaganiom), które zostały zakwalifikowane niezgodnie z rodzajem odpadu.

W wyniku kontroli ustalono m.in., że na składowisku kontrolowany podmiot prowadzi proces zamykania polegający na kształtowaniu jego bryły, budowie odwodnienia i okrywy rekultywacyjnej. W tym celu prowadzi przetwarzanie odpadów, polegające na ich odzysku. Kontrola ewidencji odpadów w firmie Ekoład nie wykazała przyjmowania w latach 2016-2017 odpadów od firmy ZGOK Balin. Ustalono natomiast, że w 2016 r. odpady o kodzie 19 05 03 odebrane zostały (do odzysku) przez kontrolowanego z innej firmy zewnętrznej. Prezes Zarządu Ekoład wyjaśnił, że nie współpracował z ZGOK Balin i nie przyjmował od tej firmy żadnych odpadów. W ciągu roku 2016 odbierał odpady o ww. kodzie od innej firmy, z którą posiada umowę na dostawę odpadów do rekultywacji składowiska. Poinformował ponadto, że we wrześniu 2016 r. firma ta chciała przekazać Ekoładowi odpad o kodzie 19 05 03, ale czynności weryfikacyjne przed przyjęciem odpadu przeprowadzone przez Ekoład nie potwierdziły zgodności odpadu z jego kodem, co spowodowało, że transportu odpadu nie przyjęto i został on odesłany.

Ponadto, w wyniku kontroli WIOŚ stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na:

- 1) sporządzeniu niezgodnie ze stanem rzeczywistym „Zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2016 r.” oraz nieterminowym złożeniu go do Marszałka;
- 2) zbieraniu odpadów o kodach 17 03 80¹⁷⁶, 17 06 04¹⁷⁷ oraz 20 03 99¹⁷⁸ bez wymaganego zezwolenia w zakresie rodzaju odpadów dopuszczonych do zbierania¹⁷⁹.

(akta kontroli str. 158, 1171-1181)

Zarządzeniem pokontrolnym z 27 kwietnia 2017 r.¹⁸⁰ ŚWIOŚ zobowiązał Ekoład m.in. do:

- 1) prowadzenia gospodarowania odpadami zgodnie z warunkami określonymi w decyzji Marszałka zezwalającej na przetwarzanie odpadów,
- 2) uregulowania stanu formalnoprawnego w zakresie rodzaju odpadów dopuszczonych do zbierania, w związku ze zbieraniem odpadów o kodach 17 03 80, 17 06 04 i 20 03 99;
- 3) terminowego przedkładania Marszałkowi zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- 4) sporządzenia zgodnie ze stanem rzeczywistym i przedłożenia Marszałkowi korekty „Zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2016 r.”,

¹⁷⁵ Zwanego dalej „ZGOK Balin”.

¹⁷⁶ Odpadowa papa.

¹⁷⁷ Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 (materiały izolacyjne zawierające azbest) i 17 06 03 (inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne).

¹⁷⁸ Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach.

¹⁷⁹ Ekoład prowadził również działalność o rodzaju 38.11.Z – zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne.

¹⁸⁰ Pismo znak: 7023.176.2017.TG.

- 5) przesłania pisemnej informacji o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu wskazanych w zarządzeniu naruszeń w terminie do 4 sierpnia 2017 r.

(akta kontroli str. 1186-1188)

Pismem l.dz. 76/09/2017 z 12 września 2017 r. Prezes Zarządu Ekoład poinformował WIOŚ Delegaturę w Bielsku-Białej o sposobie realizacji obowiązków wynikających w ww. zarządzenia pokontrolnego. Podał, m.in., że spółka prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z warunkami określonymi w decyzji Marszałka zezwalającej na przetwarzanie odpadów.

(akta kontroli str. 1196)

W związku z ustalonymi w trakcie kontroli nieprawidłowościami, decyzją z 2 czerwca 2017 r.¹⁸¹ ŚWIOŚ orzekł o wymierzeniu Ekoładowi administracyjnej kary pieniężnej - za zbieranie odpadów bez wymaganego zezwolenia oraz za gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadany zezwoleniem na przetwarzanie odpadów. Kara została zapłacona.

(akta kontroli str. 1191-1193)

• **Kontrola na przełomie 2018 i 2019 r.**

W okresie od 20 grudnia 2018 r. do 21 stycznia 2019 r. Delegatura WIOŚ w Bielsku-Białej przeprowadziła kolejną pozaplanową (interwencyjną) kontrolę Ekoładu. Kontrola została wszczęta w związku z pismem Posła na Sejm RP z 18 września 2018 r., którym przekazał on WIOŚ pismo mieszkańców gminy Wilkowice z 29 sierpnia 2018 r. w sprawie uciążliwości odorowych ze składowiska odpadów.

W wyniku kontroli ustalono, że odpady zastosowane do budowy warstwy rekultywacyjnej o kodzie 19 05 03 (kompost nieodpowiadający wymaganiom) mogły wpływać na powstawanie gazów „złownych”, które emitowane były do powietrza. Podmiot zarządzający składowiskiem, w celu redukcji nieprzyjemnych zapachów ze składowiska odpadów, stosował opryski na koronie składowiska przy użyciu płynnego neutralizatora zapachów i środka maskującego. W celu zmniejszenia uciążliwości zapachowych inspektorzy WIOŚ zaproponowali rozważenie zastosowania takiego rozwiązania techniczno-prawnego, które pozwoliłoby ujmować gazy składowiskowe ze studni odgazowujących, w celu ich zagospodarowania, tak aby nie były emitowane do powietrza.

W trakcie kontroli sprawdzono realizację zarządzenia pokontrolnego z 27 kwietnia 2017 r. (wydanego po poprzedniej kontroli). Ustalono, że kontrolowany podmiot prowadził w 2017 r. gospodarowanie odpadami - w ramach rekultywacji składowiska odpadów - niezgodnie z warunkami określonymi w decyzji Marszałka zezwalającej na przetwarzanie odpadów. Polegało to na:

- niezastosowaniu proporcji 1:1 odzyskanych odpadów popiołu o kodzie 10 01 01¹⁸² z odwodnionymi ustabilizowanymi komunalnymi osadami ściekowymi o kodzie 19 08 05,
- wykorzystaniu do tworzenia warstwy rekultywacyjnej nieprzebadanych, odwodnionych, ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych o kodzie 19 08 05,
- przekroczeniu o 197,51 Mg określonego decyzją rocznego limitu odpadów dopuszczonych do wykorzystania w ramach wykonania warstwy rekultywacyjnej składowiska.

¹⁸¹ Pismo znak: DBIN.7062.63.2017.TG.

¹⁸² Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów (z wyłączeniem pyłów z kotłów wymienionych w kodzie 10 01 04, tj. popiołów lotnych i pyłów z kotłów z paliw płynnych).

Ustalono, że podmiot zarządzający składowiskiem uregulował stan formalnoprawny w zakresie rodzaju odpadów dopuszczonych do zbierania, tj. uzyskał nowe zezwolenie Starosty Bielskiego z 5 września 2017 r.¹⁸³ Stwierdzono również, że Ekoład terminowo przedłożył Marszałkowi zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2017 r. Podmiot kontrolowany sporządził korektę zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2016 r.

W wyniku kontroli ustalono ponadto nieprawidłowości polegające, m.in. na:

- 1) sporządzeniu niezgodnie ze stanem rzeczywistym zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów za 2017 r. - zastosowano sankcję w postaci pouczenia Prezesa Zarządu Ekoładu,
- 2) niezgodnym ze stanem faktyczym oraz nieterminowym informowaniu WIOŚ o wykonaniu obowiązku prowadzenia gospodarowania odpadami zgodnie z warunkami określonymi w decyzji Marszałka zezwalającej na przetwarzanie odpadów - zastosowano sankcję w postaci pouczenia Prezesa Zarządu Ekoładu.

(akta kontroli str. 159, 1197-1208)

Zarządzeniem pokontrolnym z 29 stycznia 2019 r.¹⁸⁴ ŚWIOŚ zobowiązał Ekoład m.in. do:

- 1) uporządkowania sposobu gospodarowania odpadami, zgodnie z warunkami określonymi w decyzji Marszałka zezwalającej na przetwarzanie odpadów w ramach prac związanych z zamknięciem składowiska odpadów;
- 2) sporządzania zgodnie ze stanem faktycznym zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- 3) terminowego i zgodnego z prawdą informowania WIOŚ o podjętych i zrealizowanych działaniach określonych w zarządzeniach pokontrolnych.

(akta kontroli str. 1209-1211)

Pismem z 5 lutego 2019 r.¹⁸⁵ Prezes Ekoładu poinformował WIOŚ o sposobie realizacji ww. zarządzenia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1212)

Decyzją z 25 lutego 2019 r.¹⁸⁶ ŚWIOŚ wymierzył Ekoładowi administracyjną karę pieniężną za gospodarowanie odpadami niezgodnie z posiadanym zezwoleniem na przetwarzanie odpadów. Pismem z 18 marca 2019 r.¹⁸⁷ Ekoład odwołał się od ww. decyzji do GIOŚ. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli NIK GIOŚ nie poinformował WIOŚ o sposobie rozpatrzenia ww. odwołania.

(akta kontroli str. 1213-1217, 1229-1231)

Składowisko odpadów komunalnych w Krzepicach

W latach 2014-2020 WIOŚ przeprowadził jedną kontrolę składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Krzepicach przy

¹⁸³ Znak: WS.6233.18.2017.PM1.

¹⁸⁴ Pismo znak: DBIN.7023.704.2018.TG.

¹⁸⁵ Znak L.dz. 5/02/2019.

¹⁸⁶ Pismo znak: DBIN.7062.3.2019.TG.

¹⁸⁷ L.dz. 23/03/2019.

ul. Targowej 19. Była to kontrola planowa i odbyła się w okresie od 26 października 2015 r. do 18 listopada 2015 r. Kontrolę przeprowadzono w związku z wnioskiem zarządzającego składowiskiem Zakładu Działalności Komunalnej i Mieszkaniowej w Krzepicach¹⁸⁸ w sprawie udzielenia przez Marszałka zgody na jego zamknięcie. Kontrolą objęto m.in. monitoring składowiska. Ustalono, że ZDKiM na bieżąco (co kwartał) przysyłał wyniki analiz prowadzonego monitoringu składowiska. W wyniku kontroli WIOŚ stwierdził nieprawidłowości polegające na:

- 1) nie zabezpieczeniu zdeponowanych na składowisku odpadów przed rozwiewaniem na okoliczne pola (co wynikało z przeprowadzonych oględzin) - zastosowano sankcję w postaci pouczenia Dyrektora ZDKiM,
- 2) braku urządzeń oraz systemu zapewniającego zagospodarowanie wód opadowych i ścieków przemysłowych z terenu magazynowania odpadów.

Po analizie wniosku o zamknięcie składowiska oraz załączonej do niego dokumentacji inspektorzy WIOŚ stwierdzili, że po zamknięciu składowiska wody opadowe lub roztopowe spływające ze zrehabilitowanej powierzchni składowiska będą odprowadzane bezpośrednio do gruntu, a zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne¹⁸⁹ stanowią one ścieki przemysłowe i winny być zagospodarowane i odprowadzane z terenu składowiska jako ścieki przemysłowe.

(akta kontroli str. 1368-1377)

Po przeprowadzonej kontroli ŚWIOŚ poinformował¹⁹⁰ Marszałka, iż uznaje za zasadne wydanie decyzji o zamknięciu składowiska odpadów w Krzepicach. Zaznaczył, iż stwierdzono, że ZDKiM nie zawarł we wniosku o zamknięcie składowiska informacji dotyczących zagospodarowania wód z istniejącego rowu opaskowego składowiska oraz odcieków ze składowiska.

(akta kontroli str. 1378-1379)

Zarządzeniem pokontrolnym nr 116/2015¹⁹¹ z 20 listopada 2015 r. ŚWIOŚ zobowiązał ZDKiM m.in. do:

- 1) przestrzegania warunków posiadanej decyzji - instrukcji prowadzenia składowiska w zakresie przeciwdziałania rozwiewaniu odpadów,
- 2) podjęcia działań zmierzających do dostosowania bazy magazynowej odpadów, zlokalizowanej na terenie składowiska, do wymagań obowiązujących przepisów prawnych,
- 3) uzupełnienia wniosku złożonego do Marszałka o wyrażenie zgody na zamknięcie składowiska o informację dotyczącą zagospodarowania odcieków i ścieków z rowu opaskowego składowiska.

(akta kontroli str. 1380-1382)

Pismem z 7 grudnia 2015 r.¹⁹² ZDKiM poinformował WIOŚ o sposobie realizacji ww. zarządzenia. Podał m.in., że:

- 1) odpady zdeponowane na składowisku są przykrywane na bieżąco warstwą izolacyjną,
- 2) w związku ze złożonym do Marszałka wnioskiem o zgodę na zamknięcie składowiska, podjęte zostały działania w celu przeniesienia bazy magazynowej na wydzielony teren oczyszczalni ścieków. Do czasu ostatecznego

¹⁸⁸ Zwanego dalej ZDKiM.

¹⁸⁹ Dz. U. z 2020 r., poz. 310 ze zm.

¹⁹⁰ Pismo z 20 listopada 2015 r., znak: DCIN.7023.679.2015.JU; L.dz./38665/2015.

¹⁹¹ Pismo znak DCIN.679.2015.JU; L.dz. 38664/2015.

¹⁹² Znak: L.dz. 180/15.

- przeniesienia bazy magazynowej ZDKiM wykona ujęcie i włączenie wód opadowych do istniejącego na składowisku szczelnego zbiornika na odcieki,
- 3) w „Dokumentacji projektowej technicznego sposobu zamknięcia i rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Krzepicach” uzupełniono zapisy o informację dotyczącą zagospodarowania odcieków z kwatery składowiska oraz wód opadowych i roztopowych ujmowanych do rowu opaskowego.

(akta kontroli str. 1383-1384)

Decyzją nr 2243/OS/2015 z 22 grudnia 2015 r. Marszałek wyraził zgodę na zamknięcie składowiska odpadów w Krzepicach. Harmonogram prac związanych z procesem zamykania i rekultywacji przedmiotowego składowiska przewidywał termin ich zakończenia na 30 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 1385-1390)

1.3.2 Zagadnienia związane z ochroną przeciwpożarową¹⁹³ składowisk odpadów komunalnych

Przepis art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o IOŚ, w którym określony został zakres prowadzonych przez IOŚ kontroli podmiotów korzystających ze środowiska, nie wyszczególnia wśród zadań kontroli dot. przestrzegania przepisów ochrony ppoż.

Zakres kontroli przeprowadzonych przez WIOŚ w latach 2014-2020, dotyczących składowisk odpadów w Pyskowicach, Wilkowicach i Krzepicach, nie obejmował zagadnień bezpośrednio związanych z ochroną ppoż. W trakcie przeprowadzonych kontroli badano kwestie mające pośredni wpływ na bezpieczeństwo pożarowe, takie jak: sposób eksploatacji składowiska, odgazowanie składowiska, emisja gazów i pyłów do powietrza, sposób zabezpieczenia składowiska przed rozwiewaniem odpadów oraz wstępem osób nieuprawnionych.

(akta kontroli str. 350-354, 471, 478-488, 538-540, 672-673, 1156-1159, 1163-1164, 1368- 1377)

Zastępca ŚWIOŚ wyjaśnił, że: „(...) działania kontrolne IOŚ zgodnie, z określonymi corocznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska celami ogólnokrajowymi, mogą dotyczyć miejsc gospodarowania odpadami, obarczonych ryzykiem wystąpienia pożaru, jednak zgodnie z ustawowymi zadaniami określonymi w art. 2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, zagadnienia ochrony przeciwpożarowej leżą poza kompetencją IOŚ. Zakres kontroli prowadzonych przez WIOŚ dot. w szczególności przestrzegania warunków decyzji w zakresie gospodarki odpadami oraz przepisów dot. gospodarki odpadami, które pośrednio mają wpływ również na bezpieczeństwo przeciwpożarowe. W związku z ujawnionymi ew. naruszeniami mogącymi być przyczyną pożaru, zawiadamiamy o powyższym właściwą terenowo jednostkę PSP (...). Warto podkreślić, że m.in. na podstawie art. 41a ust. 1a i 6 ustawy o odpadach, kompetencję w tym zakresie posiada właściwy miejscowo komendant powiatowy (miejski) PSP.

Kontrole przeprowadzone w okresie 2014-2020, składowiska odpadów w Wilkowicach, zarządzanego przez EKOŁAD Sp. z o.o. (...), nie obejmowały bezpośrednio zagadnień ochrony przeciwpożarowych.

W latach 2014-2020 Delegatura WIOŚ w Częstochowie przeprowadziła jedną kontrolę Składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Krzepicach eksploatowanego przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krzepicach. Kontrola (...) nie obejmowała bezpośrednio problematyki ochrony przeciwpożarowej. Pomimo braku odniesienia się bezpośrednio do przepisów p.poz.

¹⁹³ Zwaną dalej „ppoż”.

to oględziny przeprowadzone podczas kontroli na terenie składowiska i zarządzenie pokontrolne z dnia 10.11.2015 r. wydane w oparciu o ustalenia oględzin pośrednio dotyczyły również działań zapobiegawczych w zakresie ochrony ppoż. Przestrzeganie warunków posiadanej decyzji – instrukcji prowadzenia składowiska (co było przedmiotem kontroli WIOŚ) w zakresie przeciwdziałania rozwiewaniu odpadów poprzez przykrywanie ich warstwą izolacyjną nie tylko miało zapewnić ograniczenie powierzchni składowanych odpadów eksponowanych na warunki atmosferyczne, ale również zmniejszać ryzyko powstawania ewentualnych samozapłonów i zarzewi pożarów na składowisku w ramach realizacji zadań związanych z zapobieganiem i ograniczaniem skutków awarii zawartych w pozwoleniu zintegrowanym.

Liczne kontrole przeprowadzone w okresie 2014-2020 na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (...) w Pyskowicach, zarządzanym kolejno przez następujące podmioty (...), nie obejmowały bezpośrednio zagadnień ochrony ppoż, były prowadzone w związku z interwencjami dotyczącymi sposobu eksploatacji i rekultywacji ww. składowiska. Podczas kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ w lipcu 2015 r. w odniesieniu do wniosku interweniującego zwrócono jednie uwagę, że podjęcie prac zmierzających do przekopania bryły składowiska sprzętem ciężkim w celu zidentyfikowania ewentualnie zakopanych beczek z niebezpiecznymi substancjami, mogłoby stworzyć niebezpieczeństwo nadmiernej niekontrolowanej emisji metanu. W przypadku wystąpienia zaiskrzenia mogłoby dojść do stanu zagrożenia pożarowego lub nawet wybuchu metanu”.

(akta kontroli str. 956-959)

W latach 2017-2020 (do 7 września 2020 r.¹⁹⁴) WIOŚ powziął informacje o 12 incydentach związanych z pożarami na terenie czterech zamkniętych/będących w trakcie procesu zamykania składowisk odpadów komunalnych:

1) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Bytomiu przy ul. Jana Pawła II 10, zarządzanego przez SG Synergię:

a) w dniu 20 listopada 2017 r. na składowisku pojawił się ogień¹⁹⁵. Pożar objął głównie pozostałości z mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12. Przyczyna pożaru, który nie spowodował wyłączenia składowiska z eksploatacji, była nieznana. Z monitoringu składowiska wynikało, że pożarem objęty został niewielki fragment składowanych odpadów o powierzchni ok. 8 m². Zagadnienie pożaru na składowisku zostało zbadane przez WIOŚ w trakcie pozaplanowej kontroli ww. firmy przeprowadzonej w okresie od 14 grudnia 2017 r. do 14 stycznia 2018 r.¹⁹⁶ Inspektorzy WIOŚ przeprowadzili oględziny miejsca pożaru. Zarządzającemu składowiskiem zwrócono uwagę na konieczność przykrywania odpadów na składowisku odpowiednią ilością materiału izolacyjnego. O pożarze został poinformowany właściciel składowiska, tj. Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. w Bytomiu;

b) w dniu 7 czerwca 2018 r. – pożar objął głównie pozostałości z mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12. W związku z powyższym incydem, na wniosek Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu¹⁹⁷ z 8 czerwca 2018 r.¹⁹⁸ i przy jej

¹⁹⁴ Dzień zakończenia kontroli NIK.

¹⁹⁵ W dniu 20 listopada 2017 r. ok. godz. 5.00 pełniący nocną służbę pracownik firmy ochroniarskiej poinformował telefonicznie kierownika składowiska o zauważonym zarzewiu ognia na południowej skarpie kwatery II. O zdarzeniu powiadomiono Państwową Straż Pożarną w Bytomiu, która zabezpieczyła miejsce zdarzenia. Do godz. 7.30 akcja gaśnicza została zakończona, a ok. godz. 10.00 PSP wykonała badanie miejsca po pożarze kamerą termowizyjną. Pod nadzorem PSP pracownicy składowiska rozkopali koparką miejsce zarzewia ognia i zalali to miejsce wodą.

¹⁹⁶ Kontrolę przeprowadzono na wniosek Marszałka z 3 sierpnia 2017 r. w sprawie przeprowadzenia kontroli przed planowanym zamknięciem części składowiska.

¹⁹⁷ Zwanej dalej KMP w Bytomiu.

współdziale, WIOŚ przeprowadził kontrolę interwencyjną SG Synergii na składowisku odpadów. KMP w Bytomiu poinformowała WIOŚ, że na terenie składowiska doszło do podpalenia składowanych odpadów. Na miejscu zdarzenia czynnościami gaśniczymi objęto obszar ok. 600 m². W trakcie prowadzonych działań gaśniczych teren ten został przekopany. Kontrolę przeprowadzono w okresie od 18 czerwca 2018 r. do 14 sierpnia 2018 r., bez wcześniejszego zawiadomienia spółki o zamiarze przeprowadzenia kontroli. W kontroli uczestniczyli funkcjonariusze Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu. Kontrola obejmowała przestrzeganie przepisów i decyzji administracyjnych w zakresie ochrony środowiska, w szczególności w zakresie gospodarowania odpadami. W związku z pożarem przeprowadzono oględziny składowiska odpadów. Stwierdzono, że na powierzchni eksploatowanej kwatery III zdeponowane były odpady zawierające dużą ilość tworzyw sztucznych (butelek po wodzie, folii, worków, pianek). Przedstawiciel kontrolowanego podmiotu wyjaśnił, że odpady te w śladowej ilości znajdowały się w dostawie odpadów, która została dopuszczona do składowania, natomiast domieszka tworzyw sztucznych rozciągnięta została na powierzchni działki roboczej i przygotowana do usunięcia ze składowiska. W związku z tym inspektorzy WIOŚ zwrócili przedstawicielowi kontrolowanej jednostki uwagę, aby bardziej restrykcyjnie weryfikował dane zawarte w dokumentacji przy przyjmowaniu odpadów na składowisku. W wyniku oględzin stwierdzono, że na powierzchni składowiska nie było widać śladów po pożarze (nadpalonych odpadów czy piany gaśniczej), miejsce objęte pożarem, po ugaszeniu i sprawdzeniu jego termiki przez PSP, zostało zniwelowane i przykryte warstwą ziemi. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie odcieków ze składowiska do kanalizacji innego podmiotu;

c) w dniach 28 grudnia 2019 r., 4 i 6 stycznia 2020 r. o zdarzeniach WIOŚ został poinformowany przez Wydział Inżynierii Środowiska Urzędu Miejskiego w Bytomiu. Nie ustalono przyczyny pożarów, prawdopodobnie były to samozapłony. W informacji ze zdarzenia z 28 grudnia 2019 r. Komenda Miejska PSP w Bytomiu podała, że przypuszczalną przyczyną zdarzenia były reakcje chemiczne podczas procesu gnilnego (samozapalenie biologiczne). SG Synergia poinformowała, iż samozapłony zostały wyeliminowane poprzez niwelację odpadów i nawiezenie ziemi, co spowodowało obniżenie temperatury i eliminację zjawiska parowania. W związku ze zgłoszeniami dot. ww. pożarów, jak również planowanym wydaniem decyzji o zamknięciu kwatery III, WIOŚ przeprowadził na składowisku, w okresie od 29 stycznia do 12 marca 2020 r, kontrolę interwencyjną. Inspektorzy WIOŚ przeprowadzili oględziny składowiska odpadów, w wyniku którego stwierdzili m.in., że teren składowiska był ogrodzony i zabezpieczony przed dostępem osób trzecich. Podczas oględzin nie stwierdzono pożarów, ani śladów po pożarach, jak również zagrożenia pożarem. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości;

2) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju przy ul. Dębina 36, zarządzanego przez firmę Cofinco Poland Sp. z o.o.:

a) w dniach 10 marca, 31 marca¹⁹⁹, 6 kwietnia i 15 kwietnia 2018 r.: pożary objęły głównie pozostałości z mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12. Zdarzenia te miały charakter powierzchniowy i nie nastąpiło zapalenie złoża odpadów, a tym samym możliwa była dalsza eksploatacja składowiska po zakończeniu działań PSP. Przyczyną pożarów było zaproszenie ognia przez osoby postronne przebywające na składowisku w celu zbierania złomu metali.

¹⁹⁸ Pismo znak PG-5442-4/2319/2018 (wpłynęło do WIOŚ 14 czerwca 2018 r.).

¹⁹⁹ Informację o tym zdarzeniu pracownicy WIOŚ otrzymali w trakcie prowadzonej na składowisku kontroli, pismem Komendy Wojewódzkiej PSP w Katowicach z 19 czerwca 2018 r., znak: WR.0760.17.1.2018.PS.

Podczas kontroli KM PSP w Jastrzębiu Zdroju, przeprowadzonej na składowisku przed opisaną poniżej kontrolą WIOŚ, biorący w niej udział w funkcjonariusze stwierdzili nieprawidłowości polegające na: braku instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla całego obiektu Cofinco przy ul. Dębiny 36 w Jastrzębiu Zdroju, zanieczyszczeniu zbiornika ppoż zlokalizowanego na terenie składowiska oraz odciętych nasadach ssawnych mogących mieć negatywny wpływ na możliwość poboru wody ze wszystkich zbiorników ppoż. W związku z ww. nieprawidłowościami KM PSP w Jastrzębiu Zdroju wydała 20 kwietnia 2018 r. decyzję nr 33.2018. nakazującą usunięcie nieprawidłowości w terminie do 30 września 2018 r.

W związku z ww. zdarzeniami WIOŚ przeprowadził, w okresie od 14 czerwca 2018 r. do 12 lipca 2018 r., na składowisku kontrolę interwencyjną, przy współudziale Komendy Miejskiej PSP w Jastrzębiu Zdroju²⁰⁰ oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach. Kontrola obejmowała przestrzeganie przepisów i decyzji administracyjnych w zakresie ochrony środowiska. Podczas przeprowadzonych oględzin składowiska ustalono, że przy kwaterze 31 sektora IV znajdował się zbiornik ppoż. zanieczyszczony odpadami i pokryty rżesą wodną. Przy zbiorniku znajdowało się miejsce, na którym widoczne były ślady po paleniu ognisk (opalenie kabli). Również za prowizorycznym i miejscowo zniszczonym płotem znajdowało się miejsce spalania odpadów - kabli. Na odcinku granicy terenu składowiska nie było ogrodzenia, ustawiono jedynie słupki celem rozciągnięcia siatki. Przedstawiciel Cofinco poinformował o notorycznym niszczeniu ogrodzenia przez osoby zewnętrzne. Na terenie zamykanych kwater 1-4 sektora IV znajdowały się znaczne ilości nawianych odpadów z tworzyw sztucznych. Ustalono, że na teren zarządzany przez Cofinco dowożone były odpady pochodzące z selektywnej zbiórki prowadzonej w miastach, w tym głównie odpady papieru i tektury, tworzyw sztucznych i szkła. Odpady te gromadzone były w znacznych ilościach na terenie utwardzonym i nieutwardzonym, poza wiatą magazynową. W dniu oględzin instalacja do sortowania tych odpadów nie pracowała pomimo nagromadzenia dużych ilości odpadów do przetworzenia. Podczas kontroli wszyscy pracownicy spółki Cofinco zostali zapoznani z przepisami dotyczącymi ochrony ppoż. Powierzchnia i skarpy składowiska zostały objęte całodobowym dozorem w celu uniemożliwienia dostępu osób postronnych, teren wokół składowiska został oznakowany tablicami z informacją o zakazie wstępu osobom nieupoważnionym. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające m.in. na:

- nieprzestrzeganiu warunków określonych w decyzji na przetwarzanie odpadów zbieranych selektywnie w sortowni,
- niepoprawnej eksploatacji sektora IV składowiska,
- braku zabezpieczenia składowiska przed dostępem osób nieupoważnionych (tylko część składowiska posiadała ogrodzenie),
- nieprzestrzeganiu wymagań dotyczących dopuszczenia odpadów do składowania.

Zarządzeniem pokontrolnym Nr 79/2018/BCH.MK z 7 sierpnia 2018 r. ŚWIOŚ zobowiązał Cofinco m.in. do:

- przestrzegania warunków określonych w decyzji na przetwarzanie odpadów w sortowni,
- prowadzenia eksploatacji sektora IV składowiska zgodnie z posiadaną decyzją,
- zabezpieczenia terenu składowiska przed dostępem osób nieupoważnionych,
- przestrzegania wymagań dotyczących dopuszczenia odpadów do składowania.

²⁰⁰ Zwanej dalej „KM PSP w Jastrzębiu Zdroju”.

Po przeprowadzonej kontroli ŚWIOŚ poinformował²⁰¹ Komendę Miejską Policji w Jastrzębiu Zdroju o jej wynikach i zwrócił się z prośbą o objęcie szczególnym nadzorem terenu składowiska odpadów celem zabezpieczenia przed niszczeniem ogrodzenia składowiska, wejściem na jego obszar osób nieupoważnionych i spalaniem odpadów wybranych z masy odpadów lokowanych na składowisku.

O wynikach kontroli ŚWIOŚ poinformował również²⁰² KM PSP w Jastrzębiu Zdroju i zwrócił się z prośbą o wykorzystanie własnych kompetencji i objęcie szczególnym nadzorem terenu składowiska odpadów, jak również innych instalacji eksploatowanych na terenie zarządzanym przez Cofinco przy ul. Dębiny 36 w Jastrzębiu Zdroju. Pismem z 13 sierpnia 2018 r.²⁰³ ŚWIOŚ skierował informację o ustaleniach ww. kontroli do Urzędu Miasta Jastrzębie Zdrój.

b) w dniu 9 marca 2019 r. wystąpił pożar zbocza składowiska odpadów. Pożar objął głównie pozostałości z mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12. Przyczyną pożaru było zaproszenie ognia przez osoby postronne przebywające na składowisku, pozyskujące metale nieżelazne z kabli. Dyżurujący inspektorzy WIOŚ z Delegatury w Częstochowie zostali powiadomieni o pożarze 9 marca 2019 r. o godz. 22.00 przez Ośrodek Dyżurnego Straży Miejskiej w Jastrzębiu Zdroju. O trwającej akcji gaśniczej poinformował telefonicznie WIOŚ także funkcjonariusz KM PSP w Jastrzębiu Zdroju. W dniu 10 marca 2019 r.²⁰⁴ inspektorzy WIOŚ przeprowadzili kontrolę na miejscu zdarzenia²⁰⁵. W wyniku przeprowadzonych oględzin składowiska stwierdzono wypalanie izolacji kabli (zebranych na składowisku) na terenie zlokalizowanym za ogrodzeniem składowiska od strony południowej, co zostało zgłoszone telefonicznie funkcjonariuszowi Komendy Miejskiej Policji w Jastrzębiu Zdroju. Ponadto ustalono, że teren składowiska od strony wschodniej nie był ogrodzony.

3) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Sobuczynie przy ul. Konwaliowej 1, zarządzanego przez firmę Sobreko Sp. z o.o.:

a) w dniu 19 kwietnia 2018 r. – pożar objął głównie pozostałości mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12. Przyczyną pożaru był prawdopodobnie samozapłon. Zarzewie ognia zostało ugaszone przez służby pracujące na terenie składowiska przed przybyciem jednostek Komendy Powiatowej PSP w Częstochowie. Zarządzający składowiskiem zawarł 23 lipca 2018 r. umowę z firmą zewnętrzną na przeprowadzanie okresowych audytów stanu ochrony ppoż.;

b) w nocy z 9 na 10 czerwca 2019 r. - pożar objął głównie pozostałości mechanicznej obróbki odpadów o kodzie 19 12 12 na przymie składowiska odpadów. Przyczyna pożaru była nieznana. W związku z podejrzeniem podpalenia i celem zapobiegania zagrożeniom pożarowym spółka Sobreko w dniu 30 kwietnia 2019 r. zawarła umowę z firmą ochroniarską na „sprawowanie nadzoru nad zapłonem odpadów”;

4) składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w Bielsku-Białej przy ul. Krakowskiej 315D, zarządzanego przez Zakład Gospodarki Odpadami S.A.

Pożar w dniu 3 maja 2018 r. objął niewielką część eksploatowanej działki. Pożar, którego przyczyna nie była znana, miał charakter powierzchniowy i punktowy i nie

²⁰¹ Pismo z 31 lipca 2018 r., znak: IN.III.7023.70.2018.BCH.MK.

²⁰² Pismo z 6 sierpnia 2018 r., znak: IN.III.7023.70.2018.BCH.MK.

²⁰³ Znak: IN.III.7023.70.2018.BCH.MK.

²⁰⁴ Termin uzgodniony z KM PSP w Jastrzębiu Zdroju.

²⁰⁵ Protokół kontroli nr CZE 24/2019, podpisany 10 marca 2019 r.

wyrządził żadnych szkód na składowisku odpadów. Zarzewie ognia zostało szybko zauważalne dzięki zainstalowanemu na składowisku monitoringowi elektronicznemu.

(akta kontroli str. 90-91, 157-159, 162, 244-251, 966-972, 985, 991-1113, 1391-1419)

1.3.3 Monitoring środowiska dot. wybranych składowisk odpadów

W okresie objętym kontrolą WIOŚ analizował wyniki monitoringu środowiska zarówno w trakcie kontroli przeprowadzanych w terenie, jak również w ramach kontroli dokumentacyjnych, z których sporządzano pisemne adnotacje.

(akta kontroli str. 166)

- **Składowisko odpadów w Pyskowicach**

W latach 2014-2020 (do zakończenia kontroli NIK²⁰⁶) podmioty kolejno zarządzające składowiskiem w Pyskowicach przesyłały do WIOŚ kwartalne wyniki monitoringu za I, II i III kwartał 2014 r., IV kwartał 2016 r., I i III kwartał 2017 oraz monitoringi roczne za 2018 i 2019 r. W 2015 r. monitoring składowiska nie był w ogóle prowadzony.

(akta kontroli str. 1431-1447)

WIOŚ przeprowadził dwie kontrole dokumentacyjne dotyczące monitoringu składowiska w Pyskowicach:

- 1) w 2014 r.²⁰⁷ – badaniem objęto monitoring składowiska w 2013 r. W podsumowaniu stwierdzono, że prowadzone badania i pomiary pozwalały na obserwację zmian w środowisku spowodowanych eksploatacją składowiska. Obserwowane w ramach prowadzonego monitoringu parametry jakościowe wód podziemnych i powierzchniowych nie wskazywały na ich pogarszanie w odniesieniu do lat poprzednich. Dotrzymano terminu przekazania wyników badań do WIOŚ. Wyniki przekazanych badań w odniesieniu do obowiązujących wówczas wymagań były kompletne;
- 2) w 2015 r.²⁰⁸ – badaniem objęto monitoring składowiska w I, II i III kwartale 2014 r. W wyniku analizy ustalono, że zgodnie z decyzją zatwierdzającą Instrukcję eksploatacji składowiska, monitoring hałasu w otoczeniu instalacji przewidywał prowadzenie pomiarów hałasu w środowisku w porze dziennej na granicy terenów najbliższej zabudowy mieszkaniowej, jeden raz na dwa lata. Ostatnie pomiary hałasu zostały wykonane w październiku 2012 r. Badań takich nie wykonano w 2014 r. W podsumowaniu podano m.in., że dotrzymany został termin przekazania wyników badań do WIOŚ w przypadku I, II i III kwartału 2014 r. Za IV kwartał 2014 r. wyniki monitoringu²⁰⁹ nie zostały dostarczone do Inspektoratu. Postanowiono, że to uchybienie będzie przedmiotem zarządzeń pokontrolnych po zakończeniu kontroli w terenie rozpoczętej 14 stycznia 2015 r.

(akta kontroli str. 1421-1430)

Podczas kontroli w terenie spółki Ekofol II w likwidacji przeprowadzonej w okresie od 14 stycznia do 6 lutego 2015 r. inspektorzy WIOŚ ustalili, że poza monitoringiem gazu składowiskowego, w IV kwartale 2014 r. nie zostały wykonane badania stanu środowiska²¹⁰ w rejonie składowiska, co zarządzający składowiskiem wyjaśnił problemami finansowymi. Obowiązek prowadzenia monitoringu składowiska od

²⁰⁶ Do 7 września 2020 r.

²⁰⁷ Adnotacja nr IN.III.7023.236.2014 z 22 grudnia 2014 r.

²⁰⁸ Adnotacja nr IN.III.7023.107.2015/BP z 30 stycznia 2015 r.

²⁰⁹ Poza badaniem gazu składowiskowego.

²¹⁰ W tym wód podziemnych, powierzchniowych, odciekowych, pomiary hałasu, obmiary geodezyjne, określenie stopnia osiadania składowiska.

2 grudnia 2014 r. przejęła firma Novel Trade. Wyniki kontroli tej firmy, przeprowadzonej w okresie od 15 stycznia 2015 r. do 5 lutego 2015 r., także wskazywały na nieprzeprowadzenie monitoringu środowiska w rejonie składowiska za ten kwartał. W związku z powyższym zastosowano sankcję w postaci pouczenia Prezesa Zarządu Novel Trade. Zarządzeniem pokontrolnym nr 10/2015 z 6 lutego 2015 r. ŚWIOŚ zobowiązał Novel Trade m.in. do prowadzenia monitoringu środowiska w rejonie składowiska w zakresie i z częstotliwością zgodną z obowiązującymi przepisami. Podczas kontroli Novel Trade, prowadzonej w I kw. 2015 r.²¹¹, sprawdzono m.in. sposób realizacji ww. zarządzenia pokontrolnego. Zarządzający składowiskiem podał, że wyniki monitoringu składowiska za IV kwartał 2014 r. „będą przekazane do WIOŚ w Katowicach w najbliższym czasie. Aktualnie wykonywane są badania i pomiary dotyczące I kwartału 2015 r.” W trakcie kolejnej kontroli Novel Trade przeprowadzonej przez WIOŚ w okresie od 3 lipca 2015 r. do 27 lipca 2015 r. ustalono, że zarządzający składowiskiem nadal nie przedłożył wyników monitoringu za IV kwartał 2014 r. Wśród stwierdzonych nieprawidłowości wymieniono także brak prowadzenia monitoringu składowiska w 2015 r. Po kontroli zarządzeniem pokontrolnym nr 127/2015 z 29 lipca 2015 r. zobowiązano zarządzającego składowiskiem do podjęcia monitoringu środowiska w rejonie składowiska²¹². W czasie kontroli Ekofol II w likwidacji, przeprowadzonej przez WIOŚ w 2016 r.²¹³, ustalono, że w 2015 r. oraz w I kwartale 2016 r. nadal nie były prowadzone badania monitoringu składowiska²¹⁴. Zarządzeniem pokontrolnym nr 100/2016/BP z 6 czerwca 2016 r. ŚWIOŚ zobowiązał Likwidatora Ekofol II w likwidacji m.in. do prowadzenia na bieżąco monitoringu składowiska odpadów w Pyskowicach oraz niezwłocznego przesłania pisemnej informacji o realizacji ww. obowiązku²¹⁵. Pismem z 9 czerwca 2017 r. skierowanym do Likwidatora Ekofol II w likwidacji ŚWIOŚ odniósł się do przedstawionych wyników monitoringu składowiska za I kwartał 2017 r.²¹⁶. Stwierdził, że w przeprowadzonych badaniach wód nie zostały uwzględnione parametry charakterystyczne dla składowisk odpadów komunalnych, tj. m.in. stężenia fosforu, azotu amonowego, chlorków, siarczanów. W związku z tym ŚWIOŚ zwrócił uwagę na konieczność wykonywania monitoringu składowiska w pełnym wymaganym zakresie²¹⁷. W odpowiedzi²¹⁸ Likwidator Ekofol II w likwidacji podał, że monitoring składowiska za I kwartał 2017 r. przeprowadzono w zawężonym zakresie ze względu na ograniczone możliwości finansowania badań. Monitoring składowiska w Pyskowicach był także przedmiotem kontroli spółki Zaolszany przeprowadzonej przez WIOŚ w okresie od 16 stycznia 2018 r. do 15 lutego 2018 r. oraz kontroli prowadzonej na przełomie lat 2019/2020. W trakcie tej ostatniej kontroli, w wyniku analizy badań stwierdzono, że w odciekach za 2018 i 2019 r. nie wykonano analiz chromu ogólnego i niklu, o czym była mowa w pkt 1.3.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 164-167, 355, 364-366, 380-383, 401-402, 437-438, 473-488, 526-543, 551-553, 624, 653, 669, 677-678, 706, 729, 806, 815-817, 837-838, 853-854, 877-887)

²¹¹ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 69/2015.

²¹² Pismami z 30 listopada 2015 r. oraz 2 lutego 2016 r., przypominano zarządzającemu składowiskiem o konieczności poinformowania o realizacji ww. zarządzenia oraz o konieczności podjęcia monitoringu środowiska w rejonie składowiska.

²¹³ W okresie od 16 marca 2016 r. do 20 maja 2016 r.

²¹⁴ Do dnia zakończenia kontroli WIOŚ (tj. 20 maja 2016 r.) wyniki monitoringu nie zostały dostarczone do Inspektoratu. W związku z ww. naruszeniem udzielono Likwidatorowi Ekofol II w likwidacji pouczenia.

²¹⁵ W związku z nieotrzymaniem takiej informacji ŚWIOŚ pismem z 22 września 2016 r. przypomniał zarządzającemu składowiskiem o ww. obowiązku.

²¹⁶ Przekazanych przy piśmie z 29 maja 2017 r., znak: 9/05/2017.

²¹⁷ Wobec braku odpowiedzi na ww. pismo, ŚWIOŚ wystąpił do Likwidatora Ekofol II w likwidacji z przypomnieniem (pismo z 11 lipca 2017 r.) o konieczności udzielenia odpowiedzi i przedstawienia wyjaśnień w sprawie m.in. braków w monitoringu.

²¹⁸ Pismo z 7 lipca 2017 r., znak: 3/07/2017, wpłynęło do WIOŚ 14 lipca 2017 r.

- **Składowisko odpadów w Wilkowicach**

Zarządzający składowiskiem w Wilkowicach przedłożył WIOŚ wyniki monitoringu składowiska w latach 2014-2020, za wyjątkiem monitoringu za rok 2017, który został przekazany inspektorowi WIOŚ podczas kontroli interwencyjnej w 2018 r. Wyniki monitoringu były analizowane i poddawane ocenie w ramach kontroli dokumentacyjnych.

(akta kontroli str. 164, 166, 1169-1170, 1226-1228, 1470-1481)

WIOŚ przeprowadził w latach 2014-2020 sześć kontroli dokumentacyjnych dotyczących monitoringu składowiska w Wilkowicach: po jednej w 2014 r.²¹⁹, 2015 r.²²⁰, 2016 r.²²¹, 2017 r.²²² oraz dwie w 2020 r.²²³

(akta kontroli str. 1167-1168, 1224-1225, 1448-1469)

Zarządzająca składowiskiem firma Ekoład nie złożyła do WIOŚ wyników badań monitoringowych w zakresie wód odciekowych i pomiaru hałasu za 2016 r. W „Adnotacji z kontroli dokumentacyjnej” nr BIB D161/2017 z 6 kwietnia 2017 r. nie wskazano braku ww. badań monitoringowych.

Ekoład nie złożył do WIOŚ wyników badań monitoringowych składowiska w zakresie wód odciekowych i pomiaru hałasu również za lata 2017-2019. W adnotacjach z kontroli dokumentacyjnych: nr BIB D346/2020” z 10 czerwca 2020 r. (kontrola za lata 2018 i 2019) oraz nr BIB D376/2020” z 1 września 2020 r. (kontrola za rok 2017 - przeprowadzona podczas kontroli NIK) podano, że w rocznych raportach „Monitoring składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne”, opracowanych dla Ekoładu przez firmę zewnętrzną, nie uwzględniono wyników badań wód odciekowych oraz pomiarów hałasu za 2017, 2018 i 2019 r. Inspektorat nie zwracał się do spółki Ekoład o uzupełnienie badań w brakującym zakresie.

(akta kontroli str. 1450-1469, 1472-1481)

Zastępca ŚWIOŚ wyjaśnił, że: „(...) przepisy prawa nie regulują terminu przeprowadzenia analizy, przedkładanych przez podmiot korzystający ze środowiska, badań monitoringowych określonych w art. 149 ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Organy Inspekcji przeprowadzają następujące rodzaje kontroli: kontrole planowe i pozaplanowe w terenie z ustalonym podmiotem, kontrole pozaplanowe w terenie z nieustalonym podmiotem oraz kontrole dokumentacyjne, do których zaliczamy analizy przedkładanych przez podmioty wyniki badań automonitoringowych. Roczny plan kontroli Inspektoratu jest sporządzany na podstawie art. 5a ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, wytycznych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz zasad planowania kontroli określonych w Informatycznym Systemie Kontroli, przekazanych do stosowania przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Na podstawie powyższych regulacji, na kontrole dokumentacyjne przesyłanych do WIOŚ wyników badań automonitoringowych przeznaczona jest ok. 10-20% rezerwy czasowej. Pozostała rezerwa jest przeznaczona na kontrole z wyjazdem w teren. Jednakże, z uwagi na konieczność realizacji znacznej ilości kontroli terenowych, w częstotliwości wynikającej z przepisów prawa, przepisów międzynarodowych, porozumień z innymi organami, wpływających interwencji i wniosków innych organów, rezerwa czasowa na kontrole dokumentacyjne może podlegać w ciągu roku korekcie i przeważnie jest przeznaczona na realizowanie ww. pilnych kontroli w terenie. Uzasadnieniem

²¹⁹ Adnotacja nr DBIN.7023.743/2014.ST z 31 grudnia 2014 r.

²²⁰ Adnotacja nr DBIN.7023.582/2015.ST z 4 listopada 2015 r.

²²¹ Adnotacja nr DBIN.7023.182/2016.PA z 4 kwietnia 2016 r.

²²² Adnotacja nr DBIN.7023.237/2017.PO z 6 kwietnia 2017 r.

²²³ Adnotacja nr DBIN.7023.503/2020.AK.TG z 10 czerwca 2020 r. i DBIN.7023.594/2020.TG z 1 września 2020 r.

powyższego jest fakt, że w ostatnim roku zaobserwowaliśmy trzykrotny wzrost, w porównaniu do lat ubiegłych, ilości doraźnych interwencji, w tym głównie w zakresie porzucenia odpadów i kontroli środków transportu odpadów. W związku z powyższym wszyscy uprawnieni inspektorzy IOŚ skierowani zostali do realizacji ww. zadań. Warto zaznaczyć, że kontrole badań automonitoringowych składowisk odpadów są tylko jedną z wielu działalności, z których wyniki badań są przekazywane do WIOŚ. Do pozostałych należą wpływające wyniki badań pól elektromagnetycznych telefonii komórkowych, ścieków, emisji do powietrza, emisji hałasu. W 2019 roku WIOŚ przeprowadził takich analiz łącznie 1293. Wyjaśniamy ponadto, że niejednokrotnie analizę wpływających badań planuje się przeprowadzić na najbliższej zaplanowanej w kontroli zakładu w terenie, wówczas w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w zakresie kompletności przekazywanych danych i dotrzymywania warunków posiadanych pozwoleń, podejmowane są odpowiednie działania pokontrolne”. Wyjaśnił ponadto, że „(...) W związku ze stwierdzonymi brakami w ww. raportach, w ramach czynności pokontrolnych, WIOŚ wystąpi do podmiotu z pismem, w którym zwróci się o przestanie zaległych wymaganych danych dot. badań hałasu oraz badań w zakresie wód odciekowych. Ponadto wskazany zostanie obowiązek wykonania i przedłożenia w raporcie za 2020 r. wszystkich ww. wymaganych badań. Natomiast ewentualne sankcje z tytułu tych naruszeń za lata ubiegłe, w tym za rok 2016 r., zostaną nałożone na podmiot podczas zaplanowanej kontroli na składowisku odpadów, która dotyczyć będzie realizacji warunków zamykania składowiska i jego rekultywacji. Termin kontroli uzgodniono wstępnie z przedstawicielem Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach Międzywydziałowego Zespołu Zadaniowego w Bielsku-Białej, na przełom października i listopada br.”

(akta kontroli str. 1229-1231, 1482-1483)

Uwzględniając wskazane wyżej obiektywne ograniczenia czasowe WIOŚ w zakresie realizacji kontroli dokumentacyjnych, NIK zwraca uwagę, że weryfikacja badań monitoringowych składowiska w Wilkowicach za 2017 r. mogła zostać wykonana przez Inspektorat łącznie z weryfikacją monitoringu tego składowiska za lata 2018-2019, tj. w czerwcu 2020 r.

- **Składowisko odpadów w Krzepicach**

Zarządzający składowiskiem w Krzepicach przedkładał WIOŚ wyniki monitoringu składowiska w latach 2014-2020. Wyniki monitoringu były analizowane i poddawane ocenie w formie adnotacji z kontroli dokumentacyjnych. WIOŚ przeprowadził w latach 2014-2020 10 kontroli dokumentacyjnych dotyczących monitoringu składowiska w Krzepicach: po jednej w 2014 r.²²⁴ i 2015 r.²²⁵, dwie w 2016 r.²²⁶, jedną w 2017 r.²²⁷, po dwie w 2018 r.²²⁸ i 2019 r.²²⁹ oraz jedną w 2020 r.²³⁰ W wyniku ww. przeprowadzonych analiz lata inspektorzy WIOŚ Delegatury w Częstochowie nie stwierdzili naruszeń i nieprawidłowości w związku z wykonanymi badaniami monitoringowymi składowiska w Krzepicach.

(akta kontroli str. 1485-1531)

²²⁴ Kontrola dokumentacyjna nr CZE D215/2014, adnotacja nr DCIN.7023.444/428/2014 z 30 czerwca 2014 r.

²²⁵ Kontrola nr CZE D43/2015, adnotacja nr DCIN.7023.26.2015.JU z 20 lutego 2015 r.

²²⁶ Kontrola nr CZE D139/2016 - adnotacja nr DCIN.7023.208.2016.RT z 8 lutego 2016 r. i kontrola nr CZE D135/2016 - adnotacja nr DCIN.7023.230.2016 z 12 lutego 2016.

²²⁷ Kontrola nr CZE D219/2017 - adnotacja nr DCIN.7023/2017 z 11 kwietnia 2017 r.

²²⁸ Kontrola nr CZE D110/2018 - adnotacja nr DCIN.7023.166.2018.RT i kontrola nr CZE D478/2018 - adnotacja nr DCIN.7023.2018.JU.

²²⁹ Kontrola nr CZE D84/2019 - adnotacja nr DCIN.7023.170.2019.JU i kontrola nr CZE D260/2019 - adnotacja nr DCIN.7023.425.2019.JM.

²³⁰ Kontrola nr CZE D75/2020 - adnotacja nr DCIN.7023.211.2020.WM.

1.3.4 Badania i pomiary stanu środowiska przeprowadzone przez WIOŚ w ramach kontroli wybranych składowisk odpadów

W ramach kontroli składowiska w Pyskowicach w 2015 r. (kontrola Novel Trade²³¹) 28 stycznia 2015 r. WIOŚ przeprowadził pobór prób odpadów oznaczonych przez zakład kodem 19 12 09²³² zgromadzonych na terenie składowiska, gleby z głębokości 0-30 cm spoza terenu składowiska (za ogrodzeniem), gleby z głębokości 0-30 cm z terenu składowiska oraz wód odciekowych ze zbiornika odcieków składowiska. Próby poddano badaniom na zawartość charakterystycznych wskaźników i zanieczyszczeń. Wyniki badań odpadów o kodzie 19 12 09 wskazały na obecność w nich związków organicznych na bardzo wysokim poziomie, co świadczyło o tym, że odpady uznane przez Novel Trade za minerały, piasek i kamienie o ww. kodzie, nie posiadały cech materiału mineralnego, czyli w praktyce były pozostałościami z sortowania odpadów komunalnych, zawierającymi frakcje organiczne. W wyniku przeprowadzonego badania prób odpadów, stwierdzono nieprawidłowość polegającą na dostarczaniu do składowania odpadów o kodzie 19 12 12 stanowiących pozostałość z sortowania odpadów komunalnych²³³. Zarządzeniem pokontrolnym nr 10/2015 z 6 lutego 2015 r. ŚWIOŚ zobowiązał Novel Trade, m.in. do zaprzestania przetwarzania (unieszkodliwiania na składowisku) odpadów stanowiących pozostałość z sortowania odpadów o kodzie 19 12 12.

(akta kontroli str. 398-402, 437-439, 1532-1539)

Podczas kolejnej kontroli Novel Trade przeprowadzonej przez WIOŚ w okresie od 18 lutego 2015 r. do 17 marca 2015 r., inspektorzy WIOŚ podczas oględzin rejonu składowiska w Pyskowicach stwierdzili nielegalne odprowadzenie odcieków do rowu melioracyjnego, w związku z czym dokonano poboru tych odcieków oraz wody z rzeki Dramy. Wyniki badań zostały szczegółowo opisane w pkt 1.3.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 473-475, 1540-1542)

W ramach kontroli Ekofol II w likwidacji przeprowadzonej w 2015 r.²³⁴ przez WIOŚ 3 lipca 2015 r. dokonano poboru do badań prób: wód odciekowych ze zbiornika odcieków składowiska oraz ścieków ze studzienek kontrolnych. Wyniki analiz wód odciekowych ze studzienek kontrolnych przy składowisku wykazały, że zawarte w nich były zanieczyszczenia o charakterze organicznym. Wyniki badań wskazywały na niebezpieczny charakter wód odciekowych, zarówno w zbiorniku odcieków, jak i ścieków pobranych ze studzienek kontrolnych. Na podstawie przeprowadzonych badań WIOŚ wydał 29 grudnia 2015 r. niepieniężną decyzję administracyjną nr 8/2015 nakładającą obowiązek ustalenia przyczyn obserwowanych parametrów oraz ustalenia zagrożeń dla środowiska powodowanych oddziaływaniem składowiska, co zostało szczegółowo opisane w pkt 1.3.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 515-520, 526-527, 541-543, 1543-1546)

WIOŚ nie przeprowadzał w okresie objętym kontrolą własnych badań i pomiarów stanu środowiska w rejonie składowisk w Wilkowicach i Krzepicach.

(akta kontroli str. 164, 167)

²³¹ Znak IN.III.7023.7.2015.

²³² Minerały, piasek i kamienie.

²³³ W związku z powyższym zastosowano w stosunku do Prezesa Zarządu Novel Trade sankcję w postaci pouczenia.

²³⁴ Protokół kontroli nr WIOS-KATOW 245/2015.

1.3.5 Kary administracyjne

W latach 2014-2020 WIOŚ nie wydał w związku z działalnością składowisk odpadów komunalnych w Pyskowicach, Krzepicach i Wilkowicach decyzji wymierzających administracyjne kary pieniężne za naruszenie warunków decyzji zatwierdzających instrukcje prowadzenia składowisk odpadów lub decyzji (instrukcji) określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów (tj. decyzji z art. 298 ustawy POŚ). W związku ze stwierdzonymi w ramach prowadzonych kontroli nieprawidłowościami WIOŚ wydawał decyzje w oparciu o art. 194 ustawy o odpadach, wymierzające administracyjne kary pieniężne w odniesieniu do zarządzających składowiskami:

- 1) w Pyskowicach: decyzją z 23 marca 2015, w oparciu o art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpadach, WIOŚ wymierzył karę 150,0 tys. zł. Ówczesnie zarządzająca składowiskiem spółka Novel Trade złożyła odwołanie do GIOŚ, które do dnia zakończenia kontroli NIK nie zostało rozpatrzone. W dniu 18 sierpnia 2020 r. WIOŚ wszczął dwa postępowania administracyjne w stosunku do zarządzającej składowiskiem Zaolszany Sp. z o.o. w likwidacji: w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za gospodarowanie odpadami niezgodnie z wymaganym zezwoleniem, o którym mowa w art. 41 ustawy o odpadach oraz w sprawie wymierzenia jej administracyjnej kary pieniężnej za zbieranie i przetwarzanie odpadów bez wymaganego zezwolenia;
- 2) w Wilkowicach: decyzją znak z 2 czerwca 2017 r., w oparciu o art. 194 ust. 1 pkt 4 ustawy o odpadach, WIOŚ wymierzył spółce Ekoład karę 1,5 tys. zł (kara została zapłacona). Decyzją z 25 lutego 2019 r., w oparciu o art. 194 ust. 5 ustawy o odpadach, WIOŚ wymierzył karę 3,0 tys. zł. Spółka Ekoład złożyła odwołanie do GIOŚ, które do dnia zakończenia kontroli NIK nie zostało rozpatrzone;
- 3) w Krzepicach: decyzją z 7 kwietnia 2014 r., wydaną w oparciu o art. 9y ust. 1 pkt 3 i art. 9zc, w związku z art. 9e ust. 1 pkt 2 oraz art. 9zb ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²³⁵, na podstawie ustaleń dokonanych podczas kontroli przeprowadzonej w 2013 r., WIOŚ wymierzył Zakładowi Działalności Komunalnej i Mieszkaniowej karę 0,5 tys. zł za nieprzekazywanie odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 419, 449-453, 460-470, 513-514, 962-965, 1191-1193, 1213-1217, 1229-1231, 1357-1367)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Inspektor WIOŚ Delegatury w Bielsko-Białej przeprowadzający kontrolę dokumentacyjną nr BIB D161/2017 (Adnotacja nr DBIN.7023.237/2017.PO z 6 kwietnia 2017 r.) badań monitoringu składowiska w Wilkowicach za 2016 r., nie wskazał w adnotacji z tej kontroli, iż monitoring nie obejmował badania wód odciekowych i pomiaru hałasu, w zakresie wymaganym decyzją Marszałka nr 1526/OS/2015 z 31 sierpnia 2015 r. Decyzją tą Marszałek wyraził zgodę na zamknięcie składowiska i określił, m.in. zakres badań, które miały być prowadzone w ramach monitoringu przedmiotowego składowiska w ramach procesu zamykania i po jego zakończeniu. W ww. decyzji zapisano, że monitoring będzie obejmował m.in.: badanie wód odciekowych, wód podziemnych, wód powierzchniowych, gazu składowiskowego, kontrolę struktury i składu masy składowanych odpadów oraz

²³⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 1439.

pomiary hałasu przenikającego do środowiska. WIOŚ nie występował do Ekoładu o przesłanie brakujących badań.

(akta kontroli str. 1182-1184, 1450-1469)

Zastępca ŚWIOŚ wyjaśnił, że: „Inspektor analizujący monitoring składowiska odpadów w Wilkowicach za 2016 r oraz wykonujący adnotację z czynności kontrolnych pominął niektóre elementy (badanie wód odciekowych i pomiary hałasu). Jest to błąd polegający na tym, że inspektor sprawdził zawarte w raporcie wyniki badań w stosunku do obowiązujących norm, natomiast nie sprawdził kompletności sprawozdania w stosunku do wymagań. W związku z tym nie wykazał nieprawidłowości (braków) sporządzenia raportu, co zaskutkowało brakiem wystąpienia do „Ekoład” Sp. z o.o. o przesłanie brakujących wyników badań. Inspektor wykonujący powyższe zadanie miał krótki staż pracy i małe doświadczenie. Aby uniknąć podobnych błędów w przyszłości osoby nadzorujące pracę inspektorów zostaną zobowiązane do zwrócenia szczególnej uwagi na kompletność analizowanej dokumentacji”.

(akta kontroli str. 1229, 1231)

IV. Uwaga

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na potrzebę każdorazowej weryfikacji, w ramach prowadzonych kontroli dokumentacyjnych, kompletności wymaganego zakresu badań monitoringowych składowisk odpadów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 29 września 2020 r.

Kontroler
Anna Loppe
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....